

*МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ*

***ВПРОВАДЖЕННЯ МАСОВИХ
ВІДКРИТИХ ДИСТАНЦІЙНИХ
КУРСІВ В ОСВІТНЬО-НАУКОВУ
ПІДГОТОВКУ МАГІСТРІВ***

Методичні рекомендації

Херсон
Видавець Гринь Д.С.
2015

УДК 378.147

ББК 73:74

*Рекомендовано до друку методичною радою Інженерно-енергетичного факультету Миколаївського національного аграрного університету
(протокол № 2 від 22.10.2015р.)*

Рецензенти:

Самойленко О.М. д.п.н., професор кафедри математики МНУ ім. В.О. Сухомлинського.

Плахтир О.О. к.т.н., доцент, завідувач кафедри енергетики аграрного виробництва МНАУ

Гавриш В.І.

Бацуровська І.В.

Андрющенко Я.Е.

Впровадження масових відкритих дистанційних курсів в освітньо-наукову підготовку магістрів: методичні рекомендації /В.І. Гавриш І. В. Бацуровська, Я. Е Андрющенко – Херсон: Гринь Д.С., 2015. – 59 с.

У методичних рекомендаціях описано методику впровадження масових відкритих дистанційних курсів в освітньо-наукову підготовку магістрів на прикладі німецької навчальної платформи світового рівня – Iversity. Представлено структурні одиниці щодо оформлення вступної частини та розділів курсу. Висвітлено методику оформлення відеолекції та оформлення вікторини в умовах масових відкритих дистанційних курсів, надано рекомендації щодо створення та візуального оформлення мультимедійної презентації. Розкрито методичні аспекти створення обговорення у глобальних тематичних чатах курсу.

© Миколаївський національний аграрний університет, 2015

ЗМІСТ

Зміст.....	3
Вступ.....	4
§ 1. Оформлення вступної частини	6
§ 2. Оформлення розділів курсу	10
§ 2.1. Оформлення відеолекції.	12
§ 2.2. Оформлення вікторини.	25
§ 2.3. Оформлення мультимедійної презентації.....	30
§ 3. Оформлення оголошення	34
§ 4. Методика створення обговорення.....	35
Висновки	40
Список рекомендованої літератури	42
Додатки.....	50

ВСТУП

Масовий відкритий дистанційний курс створений спеціалістами МНАУ та розміщений на інтернет-платформі Iversity за адресою <https://iversity.org>. Даний масовий відкритий дистанційний курс доступний для слухачів у всьому світі. Навчання в курсі безкоштовне.

Розроблений масовий відкритий дистанційний курс в загальному вигляді поєднує в собі декілька елементів:

- навчальні відеолекції, підготовлені до старту курсу;
- автоматизовані завдання – тести;
- форум, на якому слухачі курсу можуть спілкуватися, ставити запитання, а викладач та інші учасники курсу можуть відповідати на них в асинхронному режимі, в будь-який час доби.

Даний масовий відкритий дистанційний курс має особливості, серед яких слід зазначити:

- масовість – в курсі кількість учасників не менше 500;
- після успішного проходження курсу, виконання всіх завдань та умов курсу, слухач отримує сертифікат.

Для створення масового відкритого дистанційного курсу рекомендуємо пройти наступні етапи:

1. Підготовчий етап, тобто підбір навчального матеріалу.
2. Розробка концепції та плану курсу, тобто його структурування.
3. Зйомки та монтаж навчального відео, розробка навчальних презентацій.
4. Проведення курсу.

Перед розробкою концепції слід визначитись із завданням масового відкритого дистанційного курсу. Кожен викладач ставить перед собою індивідуальні завдання. Проте, переважну більшість курсів об'єднують наступні три завдання:

- 1) Залучити до проходження курсу максимальну кількість слухачів-магістрів.

2) Створити якісний навчальний матеріал для освітньо-наукової підготовки магістрів.

3) Сприяти тому, щоб якомога більша кількість слухачів-магістрів змогла успішно закінчити курс.

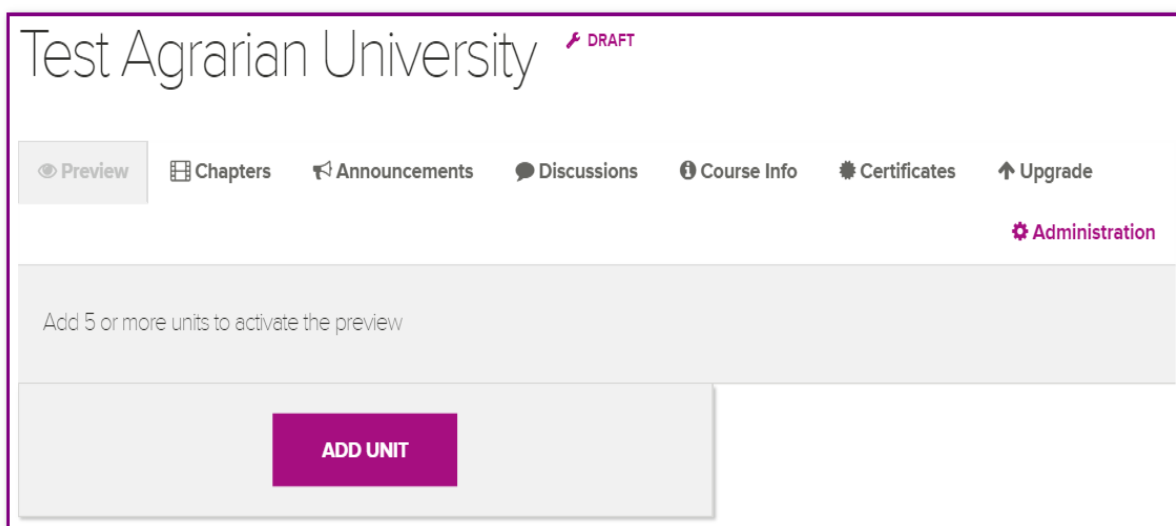
Розроблений масовий відкритий дистанційний курс має вигляд відео лекцій, розміщених у вільному доступі в Інтернеті. Такий дидактичний інструмент використовується для одночасного навчання багатьох людей у всьому світі.

Доцільно масовий відкритий дистанційний курс розділяти від шести до восьми розділів. Один розділ містить приблизно стільки матеріалу, скільки вміщує типова 90-хвилинна лекція з метою освітньо-наукової підготовки магістрів. Розділ – це не відеозапис класичної лекції. Зміст кожного розділу розбитий на компактні інформаційні блоки, структуровані як окремі навчально-методичні одиниці – юніти. Як правило, кожен розділ складається з чотирьох-шести таких юнітів. Зміст навчального матеріалу переданий з використанням різних форм медіазасобів і методів. В кожному випадку юніт складається з наступних чотирьох елементів: відеофрагмент навчального матеріалу теми, обговорення відеофрагменту, вікторина/опитування, мультимедійна презентація до теми.

§ 1. ОФОРМЛЕННЯ ВСТУПНОЇ ЧАСТИНИ

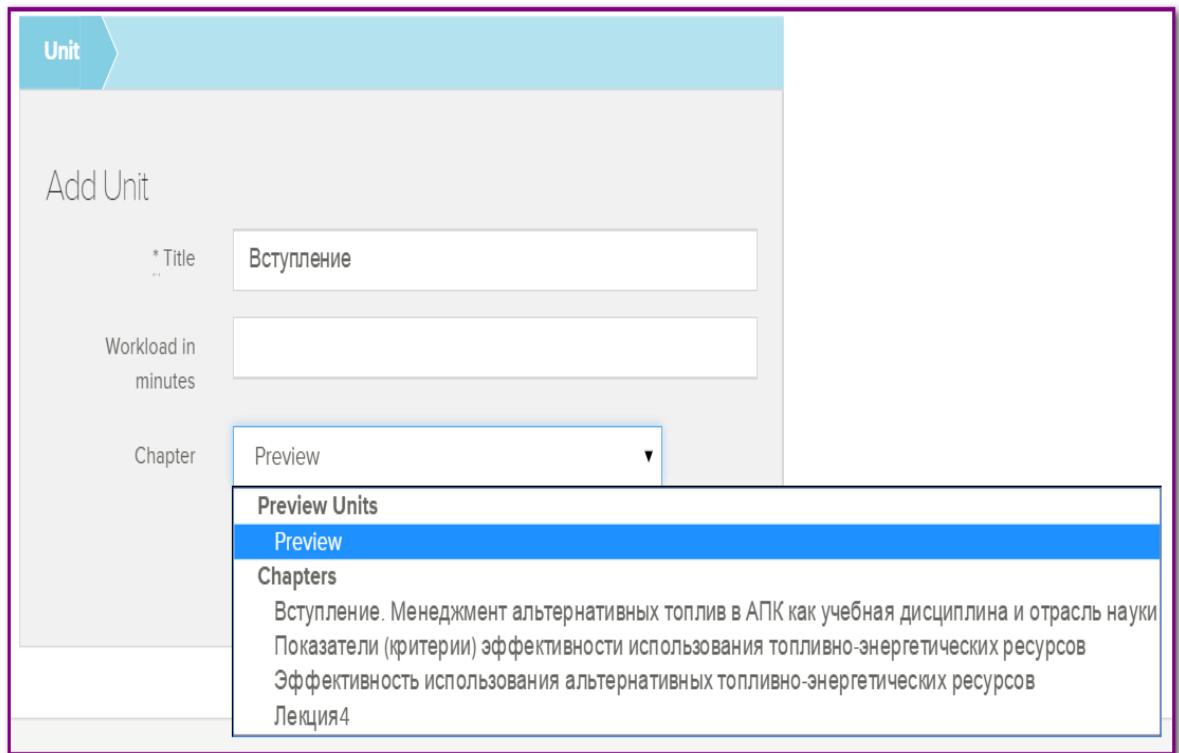
Під час розробки масового відкритого дистанційного курсу для освітньо-наукової підготовки магістрів слід враховувати, що при виборі теми курсу слід зупинитися на тих курсах, що будуть цікаві та доступні найширшій аудиторії слухачів, зокрема майбутнім магістрам.

Перш, ніж безпосередньо перейти до створення завдань у курсі, є можливість попереднього огляду відкритого ресурсу (рис.1). Цей елемент на панелі інструментів активний за умови додавання п'яти і більше розділів масового відкритого дистанційного курсу. Зазначена кількість розділів є найбільш оптимальною для створення масового відкритого дистанційного курсу.

Рисунок 1. Редагування опції "Попередній огляд"

Для створення розділів масового відкритого дистанційного курсу необхідно вказати назву розділу, час, необхідний для виконання завдання та інформаційний блок, в якому буде розміщена навчальна інформація (рис.2).

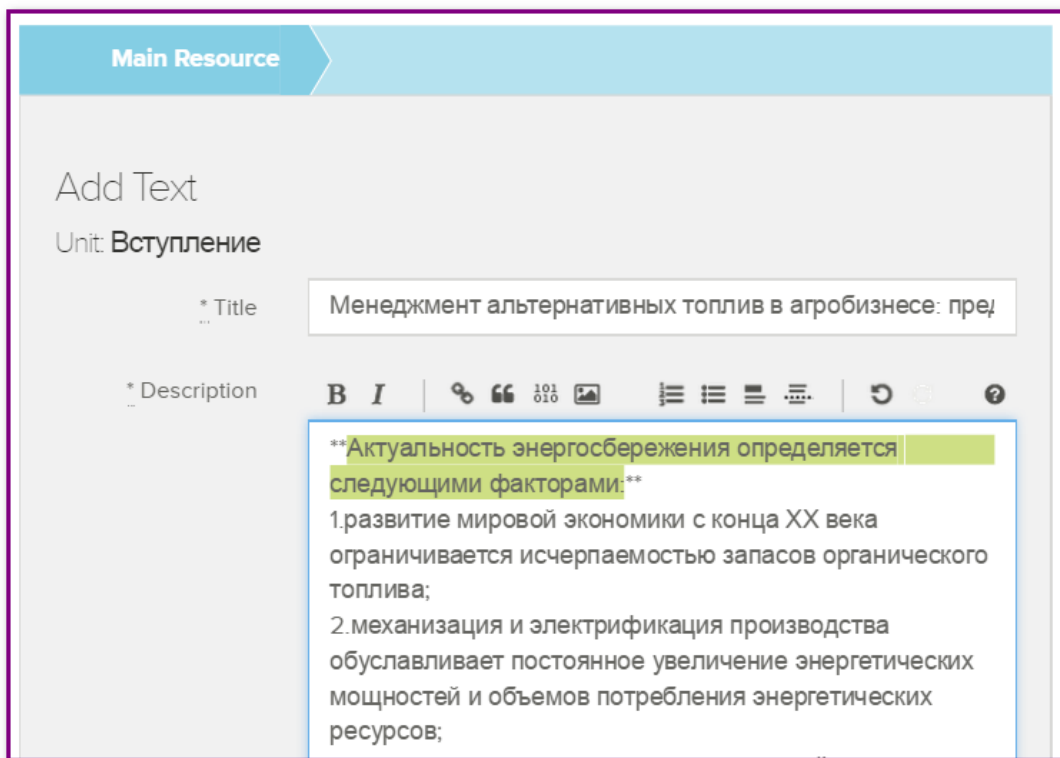

Рисунок 2. Вибір розділу для оформлення вступної частини

Для того, щоб розмістити текстову інформацію у вступній частині курсу (рис.3), необхідно вказати заголовок, і в нижньому полі додати необхідну текстову частину. Масовий відкритий дистанційний курс має такі особливості при редагуванні текстової інформації:

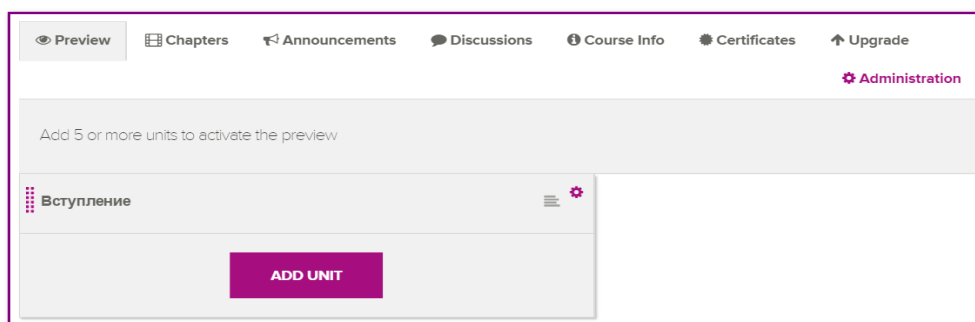
- текст подається одним шрифтом;
- орієнтація тексту по лівому краю;
- колір тексту та фону незмінний;
- виділення тексту курсивом чи напівжирним відбувається після остаточного завершення редагування тексту.

Текстова інформація, що має бути виділена напівжирним в текстовому полі зазначається ****** або ******** (рис.3), якщо потрібно виділити напівжирним та курсивом одночасно. Текстовий редактор дозволяє додати до тексту гіперпосилання, цитати, код завантаження відео чи картинки. Масовий відкритий дистанційний курс надає можливість для створення нумерованого чи маркованого списку в текстовому документі.

Рисунок 3. Додавання тексту вступної частини

Після збереження змін редагування в текстовому полі, на головній сторінці відображається лише заголовок (рис.4). Вся текстова інформація доступна при натисканні на заголовок. Таким чином головна сторінка не перевантажена візуально навчальною інформацією. Вона структурована та міститься в підрозділах кожної з тем. Головна сторінка слугує як своєрідна панель навігації та допомагає перейти до необхідної теми чи підрозділу.

Рисунок 4. Загальний вигляд вступної частини в структурі масового відкритого дистанційного курсу

Вступна частина, відображена в тестовому полі, має вигляд, зображений на рисунку 5. Масовий відкритий дистанційний курс дає можливість редагувати інформацію.

В описі курсу слід зазначити:

1) Викладача чи викладачів курсу: їх наукові звання, досягнення, досвід, місце роботи тощо;

2) Опис самого курсу: про що буде йти мова і що саме буде знати студент після успішного завершення курсу;

3) Вимоги до магістрантів, що будуть навчатись в масовому відкритому дистанційному курсі, а якщо вимог немає – вказати це;

4) Забезпечення, що знадобиться для успішного проходження курсу, зокрема програмне забезпечення, доступ до певних ресурсів, тощо.

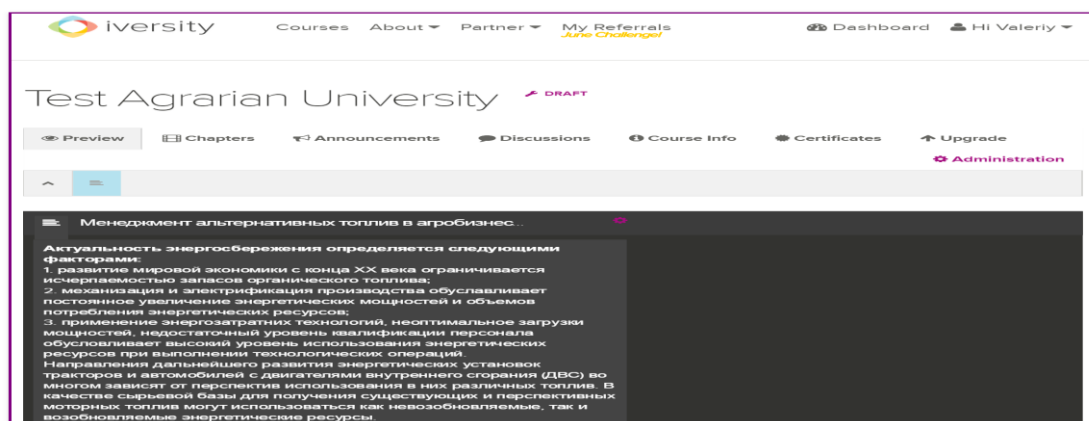

Рисунок 5. Заповнення текстового поля вступної частини

В описі курсу доцільно сформулювати вимоги до слухачів-магістрантів курсу. Для успішного проходження масового відкритого дистанційного курсу від майбутніх магістрів можуть вимагатися і певні конкретні знання. Обов'язково сформулюйте ці вимоги до слухачів і включіть їх до опису курсу, щоб не отримати велику кількість слухачів, що зареєструвалися на курс, але не маючи певних специфічних знань просто не здатні будуть його успішно завершити. Приклад опису вимог до магістрів може виглядати так: «Знання математик та економіки на шкільному рівні. Знання на

базовому рівні будь-якої інтерпретованої мови програмування: змінні, константи, функції, цикли, базове розуміння рекурсії».

§ 2. ОФОРМЛЕННЯ РОЗДІЛІВ КУРСУ

Будь-яка форма візуалізації, зокрема навчальне відео, презентація, текст, зображення, анімація може бути використана у відкритому ресурсі (рис.6). З цією метою можуть бути вибрані різні засоби і методи що найбільш ефективно передають основний зміст блоку. Ключовий принцип масового відкритого дистанційного курсу: «Зміст визначає засоби і методи».

Довжина курсу. Щоб обрати довжину курсу доцільно оцінити скільки годин відео вам потрібно для того, щоб викласти магістрам всю інформацію, яку ви плануєте донести до них в рамках курсу з метою освітньо-наукової підготовки. Врахуйте той момент, що на відміну від звичайного лекційного курсу ви будете позбавлені необхідності витратити час лекцій на організаційні моменти, поточне тестування, а також зможете не нагадувати зміст вже пройдених тем, а лише запропонувати магістрам самостійно передивитися відповідні відеолекції. Рекомендованою довжиною вашого курсу, в чистих годинах відеолекцій, є від п'яти до дванадцяти годин.

Магістр, який навчається у масовому відкритому дистанційному курсі перебуває у відмінній від студента в лекційній аудиторії ситуації. Доступ до курсу ним здійснюється через інтернет, він може в будь-який час перервати заняття. Саме тому одним з головних завдань викладача курсу є постійна підтримка уваги майбутнього магістра, його постійне зацікавлення. Одним з головних інструментів для цього є розбивка лекцій на невеликі частини, довжиною від п'яти-шести до 15-20 хвилин. Ми наполегливо рекомендуємо вам притримуватися цього принципу під час створення ваших курсів.

Структура масового відкритого дистанційного курсу.

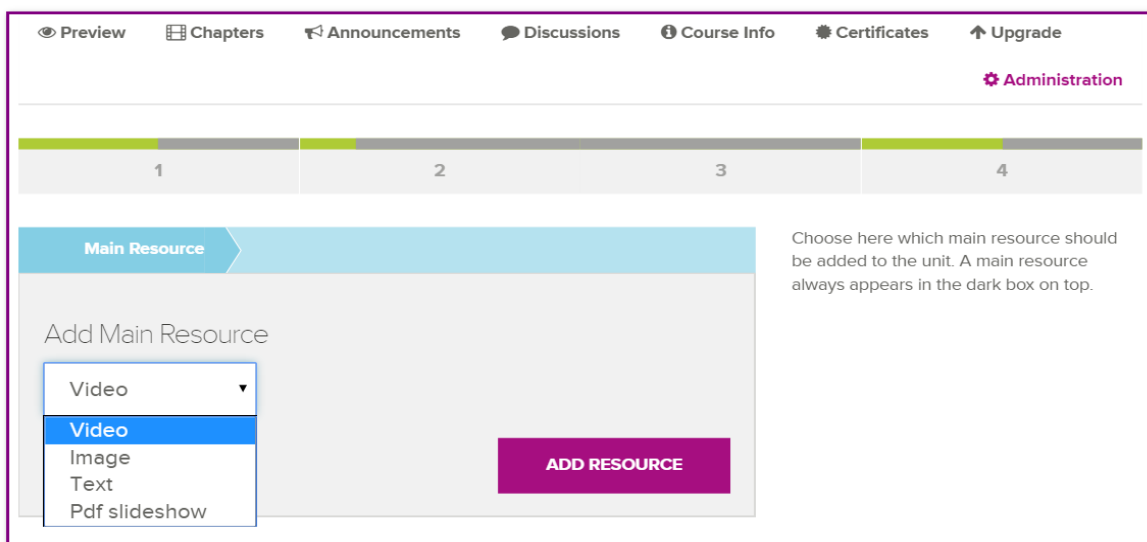
Структура відкритого освітнього ресурсу дозволяє магістрам отримати доступ до матеріалів курсу в будь-який час. Викладачі вважають, що курс все ж потребує певної часової структури, для того, щоб додати слухачам мотивації та зробити його більш звичним. Тому поширеною стала практика встановлення не тільки дати початку курсу, але й дати його закінчення, після чого всі навчальні матеріали стають недоступними.

Іншою поширеною практикою став поділ матеріалів курсу на «тижні». Більшість магістрів-учасників курсу не можуть навчатися кожного дня. Тому викладач розбиває всі відеолекції, завдання та обговорення на «тижні» і таким чином допомагає майбутнім магістрам визначитися, який обсяг матеріалу потрібно опрацювати протягом тижня з метою освітньо-наукової підготовки. Крім того, викладач може встановити, що завдання певного тижня мають бути виконані до чітко визначеною дати – в іншому ж випадку магістрант навіть за умови їх успішного виконання все одно не зможе отримати сертифікат в кінці курсу. Всі ці прийоми допомагають структурувати навчання слухачів та додати їм мотивації.

План масового відкритого дистанційного курсу та схема оцінювання. Щоб створити план курсу потрібно розбити весь курс на тижні та чітко зафіксувати для себе в письмовому вигляді назви лекцій і список того, що буде розглянуто в кожній конкретній лекції, завдання і обговорення кожного тижня. Зверніть увагу на той факт, що довжина типового курсу значно коротша за довжину традиційного курсу в університеті і тому вам доведеться значною мірою змінити ваш звичний навчальний план, щоб він зміг вміститися від п'яти до дванадцяти годин відео. По суті, більш доречно вести мову про складання нового навчального плану.

§ 2.1. Оформлення відеолекції.

Навчальне відео є головним навчальним джерелом кожного масового відкритого дистанційного курсу у процесі підготовки освітньо-наукового рівня магістрів. Його тривалість від трьох до семи хвилин. На відміну від записів відеолекцій, навчальні відео виконані спеціально для курсу. Навчальні відео мають бути максимум десять хвилин, щоб не втратити увагу учасника. Існує багато варіантів реалізації відеоматеріалів. Викладачі використовують для візуалізації вмісту діаграми. Поєднання візуальної і вербальної інформації має вирішальне значення для успіху навчання. Вибір та застосування тієї чи іншої форми візуалізації для належного розкриття суті курсу залежить від викладача.

Рисунок 6. Вибір способу представлення навчального матеріалу

Після вибору способу представлення інформації, потрібно створити юніт (рис.7). Для цього треба заповнити інформаційні поля «Заголовок», в якому коротко назвати відеофрагмент, «Час, необхідний для перегляду відеофрагменту», вказати у хвилинах, та «Розділ», до якого додається навчальне відео.

Unit

Add Unit

* Title

Workload in minutes

Chapter

[Cancel](#) **CREATE UNIT**

Рисунок 7. Формування розділів масового відкритого дистанційного курсу

Завантажити навчальне відео можна через вказання URL адреси відео або шляхом завантаження з власних носіїв інформації. Максимальний розмір дозволеного для завантаження файлу має не перевищувати 1 GB. Блок врахування формату відео дозволяє обрати формат відео (рис.8).

Назву відеофрагменту доцільно вказувати коротку та відповідно до тематичного розділу, до якого ви додаєте відео. Вона може співпадати з назвою юніту. В панелі додавання опису відеофрагменту доцільно дати коротку характеристику завантаженого відео, основні його тематичні чи структурні елементи.

Загальні вимоги до відеолекції

1. Для кращого засвоєння матеріалу відеолекція повинна бути розбита на окремі частини. Ці частини розробляються як додаток до друкованих навчальних посібників і не повинні бути простим озвучуванням паперового варіанту.

2. У вступній частині відеолекції повинно бути поставлено мету і завдання вивчення дисципліни (розділу), зазначено міждисциплінарний зв'язок. Бажано дати

рекомендації по роботі із запропонованим посібником (з чого почати, що рекомендовано зробити після перегляду фрагменту або всього фільму, на які питання відповісти).

3. Під час створення відеолекції використовується як розмовна мова спілкування, так і мова графічних зображень (статичних і динамічних ілюстрацій) і мова математичних, хімічних, логічних формул та виразів. Слід пам'ятати, що значну частину інформації про навколишній світ людина отримує через зір. Багатослівний звуковий чи текстовий (на екрані) коментар викликає швидке стомлення й ускладнення сприйняття динамічних процесів.

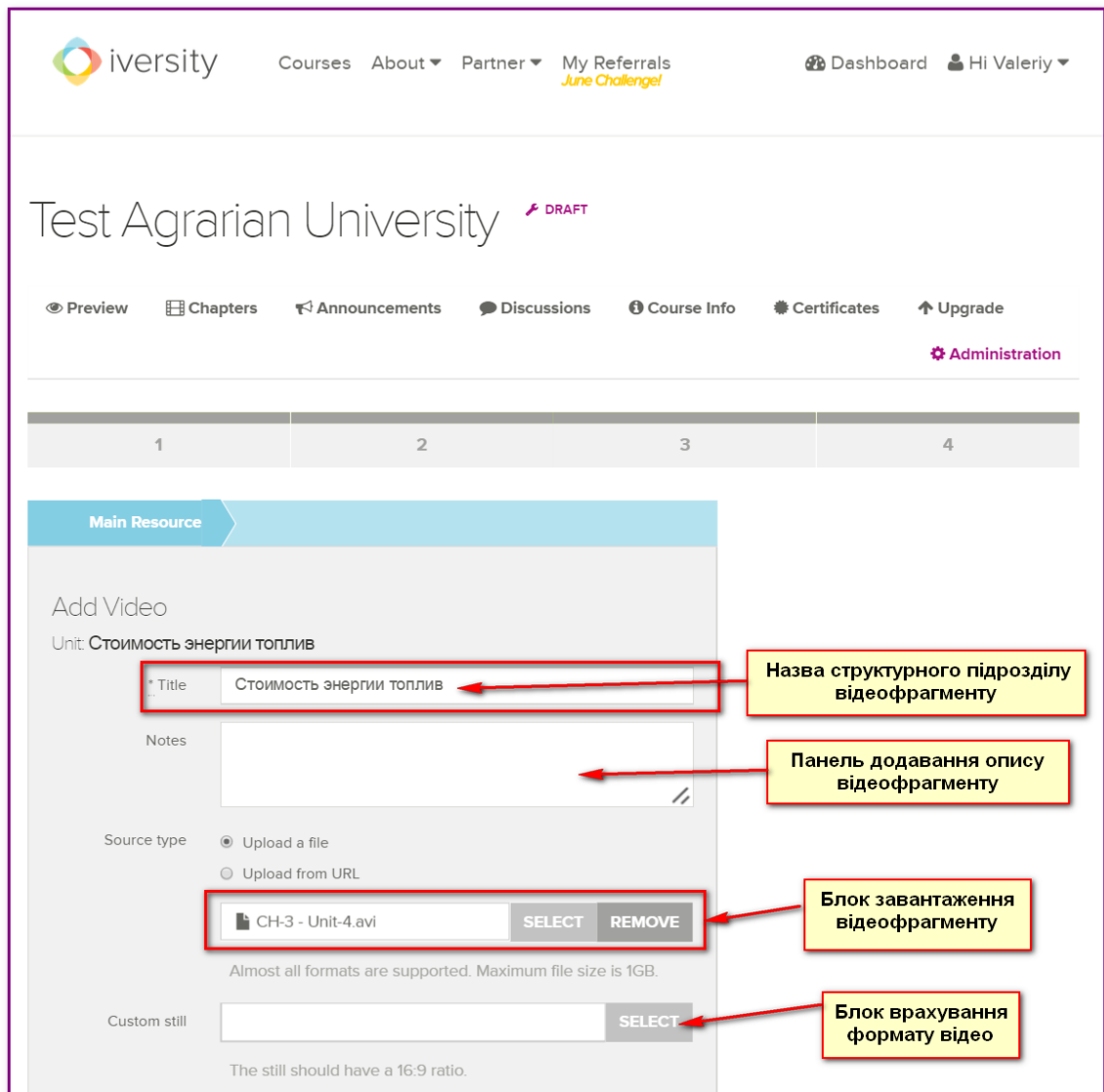
4. Подання навчального матеріалу не повинно бути рівномірним, монотонним. Як правило, в межах однієї теми можна виділяти від трьох до п'яти питань, які привертають увагу глядача, використовуючи ефект несподіванки, подиву, емоційного пожвавлення. Виділення бажано розташовувати по наростанню ефекту, щоб попереднє враження не «маскувало» наступну дію.

5. Відеолекції можуть бути забезпечені друкованими коментарями (поясненнями), що особливо важливо для студентів заочної форми навчання. Коментарі можуть містити таку інформацію:

- мета (для кого призначено коментар, якою буде структура відеолекції в цілому);
- порядок роботи студента з коментарями, з відеолекціями;
- методичні поради та вказівки по роботі (вимоги до конспектування відеолекції);
- побажання успішної роботи;
- можливість зв'язатися з викладачем (адреса, e-mail, телефон, адреса в Інтернет та ін).

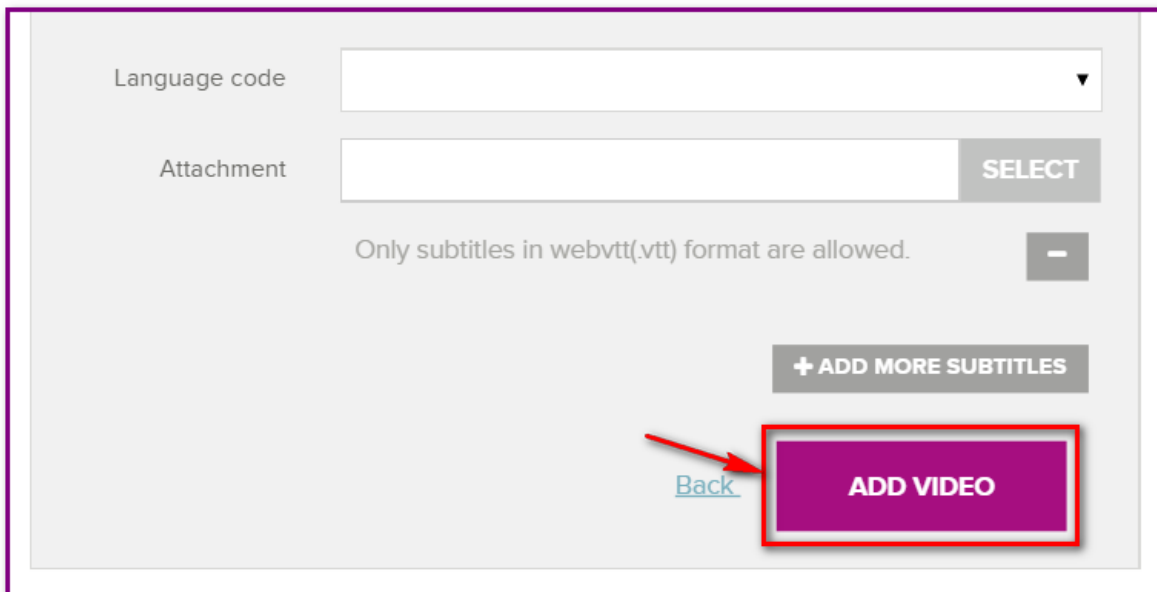
Дані коментарі, при потребі, розсилаються до дати проведення відеолекцій.

Застосування відеолекцій, їх фрагментів та інших аудіовізуальних засобів у навчальному процесі викликає інтерес у студентів, підвищує мотивацію до вивчення дисципліни, пробуджує цікавість.

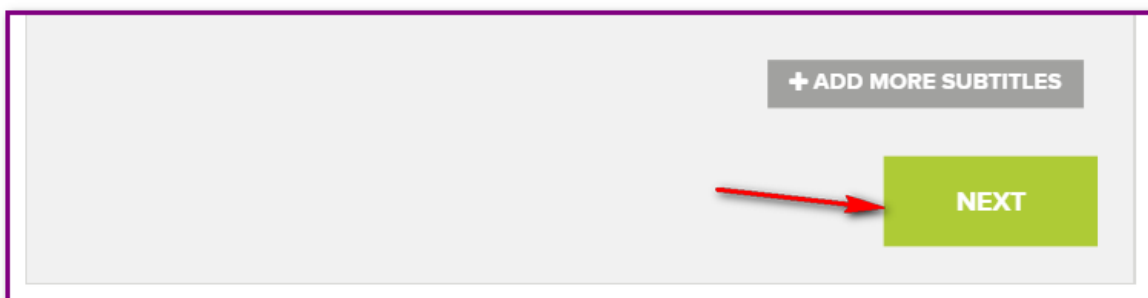
Рисунок 8. Алгоритм завантаження відеофрагменту в масовому відкритому дистанційному курсі

Наступний крок – завантаження навчального відео. Заповнивши необхідні поля, потрібно натиснути на кнопку в правому куті та додати відео в курс (рис.9).

Рисунок 9. Завантаження відеоматеріалів в масовий відкритий дистанційний курс

Завершити завантаження відео у відкритий освітній ресурс можна натиснувши кнопку «Next» (рис.10).

Рисунок 10. Завершення завантаження відеоматеріалів

Після завантаження навчального відео, з'являється загальна структура курсу (рис.11), яка показує розділ відкритого освітнього ресурсу та його структурні елементи.

Доцільно подавати матеріал в курсі у вигляді структурованих навчальних ресурсів. У лівій частині вікна послідовно розміщуються розділи масового відкритого дистанційного курсу. Можна додавати додаткові розділи (1), юніти (2) та домашні завдання (3) до теми. Вони з'являються в додатковому вікні, після натиснення назви розділу. Крім того, в правому нижньому куті вікна вказано час, необхідний для перегляду відеофрагменту. В налаштуваннях можна редагувати назву, послідовність та

тривалість відеофрагментів.

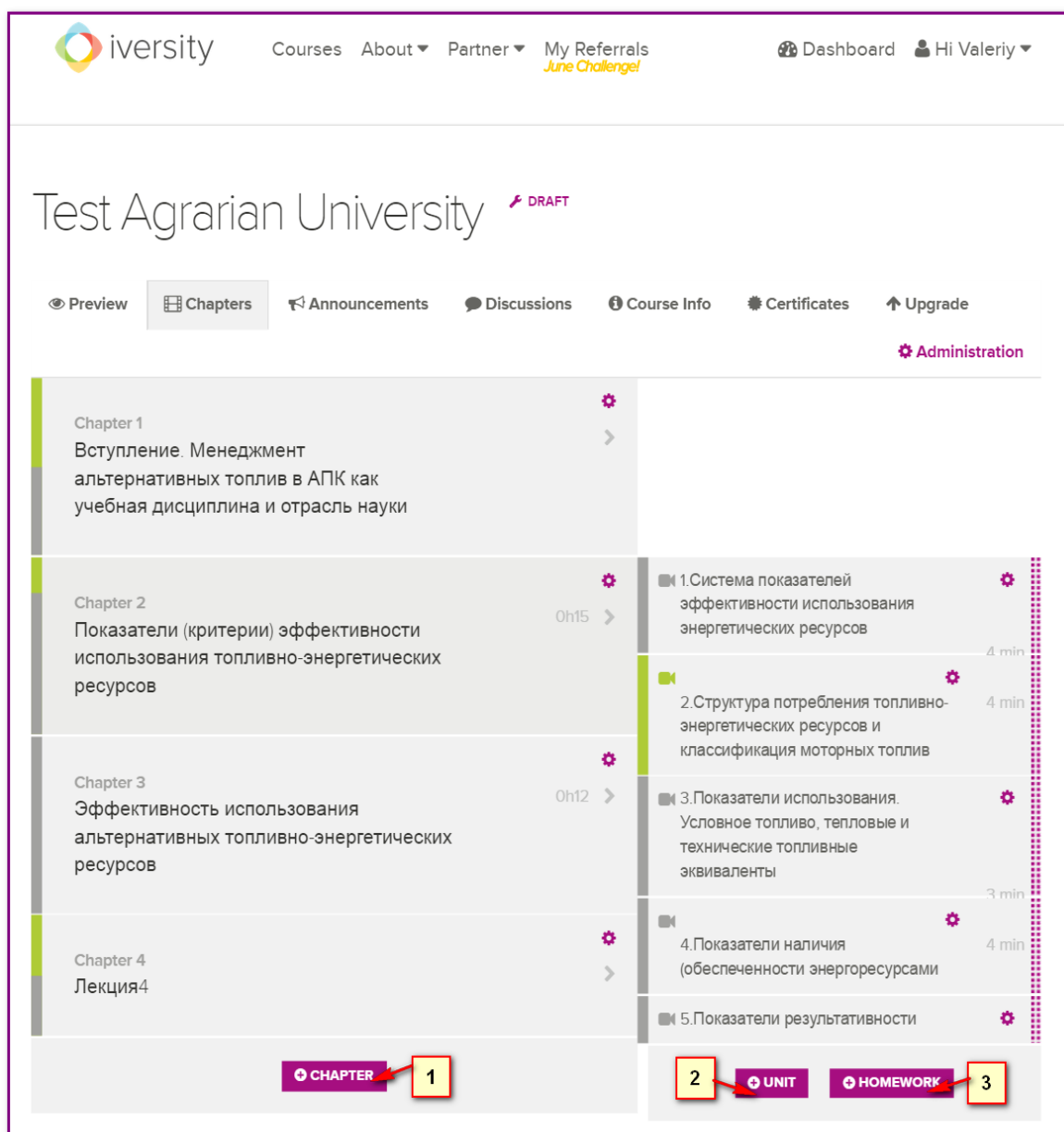

Рисунок 11. Загальна структура навчальних ресурсів масовому відкритому дистанційному курсі

Домашнє завдання є обов'язковою складовою всіх юнітів, тому що воно документує прогрес навчання в кінці кожного розділу. Масові відкриті дистанційні курси з регулярними домашніми завданнями мають вищі показники завершення. В якості домашнього завдання можуть бути запропоновані тести, задачі, а також короткі есе.

На панелі інструментів спеціальні позначки показують елементи, додані до розділу (рис.12). Якщо немає необхідності

переглядати зміст навчальних матеріалів, можна побачити лише структурні елементи розділу у вигляді значків.

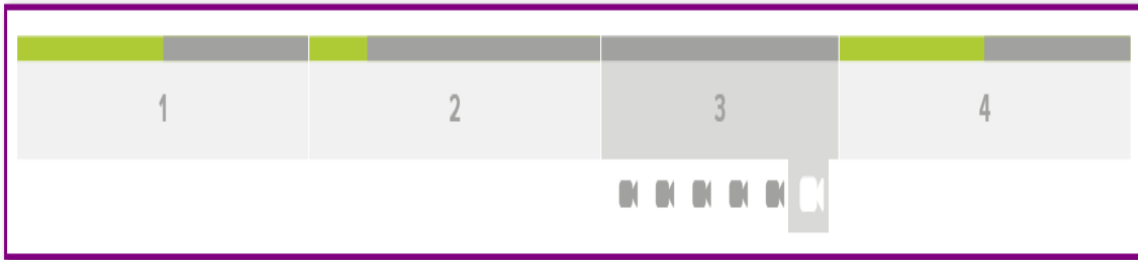

Рисунок 12. Панель структурних елементів частин розділу

Завантажене навчальне відео має такий вигляд, як на рисунку 13. Під час перегляду відео є можливість перемотування відео, зупинки, та повернення назад.

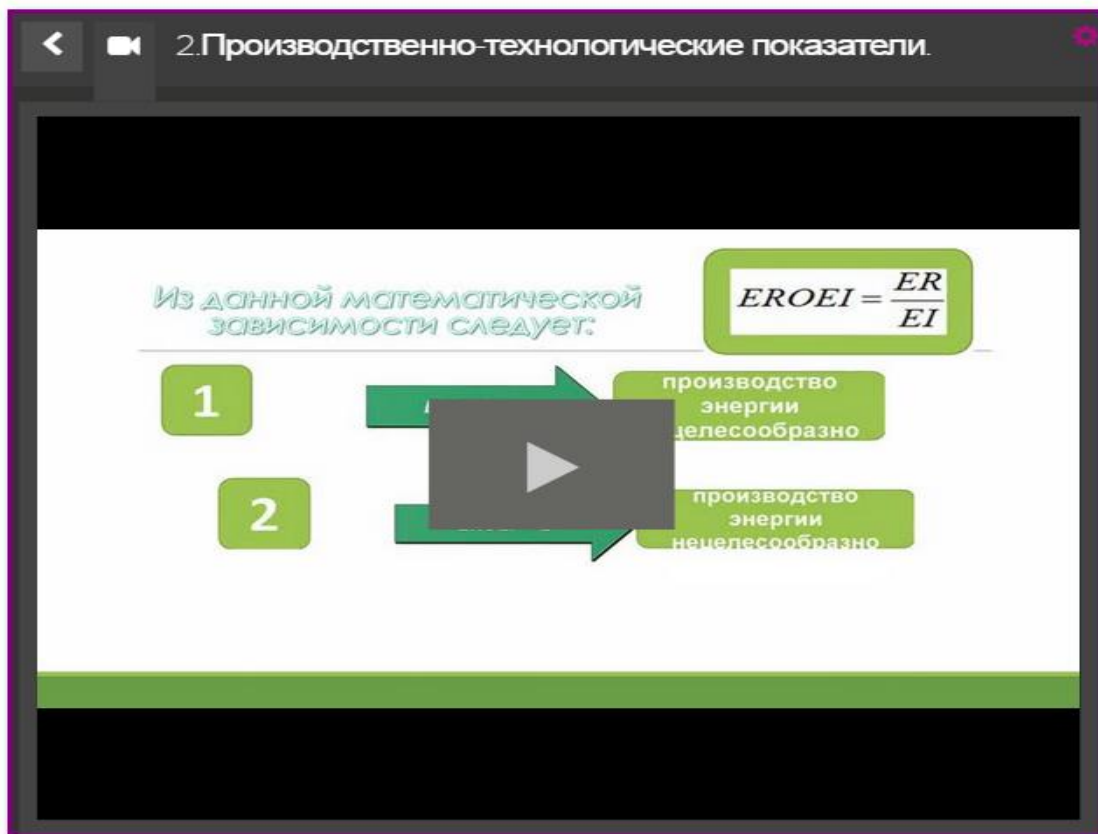

Рисунок 13. Загальний вигляд навчальної відеочастини у масовому відкритому дистанційному курсі

Під час створення навчального відео для курсу доцільно враховувати наступні рекомендації:

1. Не хвилюйтеся щодо обмовок і помилок на камеру. Переглядаючи кращі масові відкриті курси західних університетів, викладачі регулярно обмовляються, виправляють себе і продовжують лекцію. Природна манера подачі матеріалу значно більш імпонує глядачам, ніж дикторська «левітанівська» ідеальна промова, що всипляє і наганяє тугу.

2. Постійно тримайте увагу слухачів. Магістрант, що зареєстрований у курсі набагато легше, ніж студент в аудиторії відволікається та починає нудьгувати, а це веде до його вибуття з курсу. Ви маєте продумувати та здійснювати лекції так, щоб вони були якомога цікавішими для магістрантів. Експресивність, енергійність, напір – головні засоби. Гумор та практичні приклади – головні прийоми. Монотонність – головний ворог відеолекції. Будь-яким чином уникайте монотонності. Не бійтеся «перегнути палицю» з експресивністю та здоровим гумором – як показали практика, це одні з головних союзників викладача у боротьбі з монотонністю і вони дуже добре сприймаються слухачами. Не слід робити відеолекції у офіційно-помпезному стилі. Особистісний, неформальний стиль подачі матеріалу значно більш зацікавлює слухачів, викликає у них відчуття особистого контакту з викладачем.

3. Продумайте відеоряд лекції. Формат відеолекції відкриває величезні можливості для ілюстрації ваших думок красивими слайдами, зображеннями, іншими відео, тощо. Поставте позаду себе великий екран, та виводьте на нього слайди, картинки чи відео. Підключить до екрану планшет, та малюйте схеми, креслення, формули та будь-які інші пояснення на планшеті, а глядачі миттєво побачать все, що ви малюєте на екрані позаду вас. Навіщо розповідати як писати код тієї чи іншої програми «на пальцях», якщо ви можете відкрити редактор коду на комп'ютері та записати всі свої дії та закадрові коментарі на відео

Головне правило побудови відеоряду – постійна зміна того, що бачить глядач. Візьміть собі за правило змінювати візуальний ряд мінімум раз на півтори хвилини. Змініть слайд, зображення, включіть відео, малюйте на дошці, набирайте код в редакторі: будь що, але головне, щоб в кадрі постійно щось відбувалось, постійно щось змінювалось. Тільки там можна утримувати увагу магістрів.

4. Будьте готові до багатьох спроб для того, щоб записати перше відео таким, як ви його уявляєте. Якісне відео 100% не вийде у вас з першої спроби. На те, щоб звикнути до камери, технічних засобів та відсутності аудиторії у вас піде певний час і немало спроб. Але коли ви відпрацюєте процес запису далі все піде набагато швидше.

5. Тестування – запорука успішних відеолекцій. Перевіряйте якість відео після кожного запису, щоб зекономити час на перезаписах. Після того, як якість ваших записів вас задовольнить, покажіть їх декільком людям, що не задіяні в процесі зйомок і попросіть їх коментар. Особливо корисним буде показати відео декільком вашим магістрантам і зібрати відгуки. Візьміть їх до уваги і зробіть відео ще кращим.

6. Акцент на якісному звуці. Студенти можуть пробачити вам огріхи у візуальній складовій, але не в аудіо. Неякісний звук надзвичайно шкодить будь-якій відеолекції. Переконайтеся в тому, що у записі ваш голос чутно чітко та голосно, відсутні шуми та сторонні звуки. Тестуйте якість звуку після кожного запису – інакше невірне розташування мікрофону чи інші дрібниці можуть коштувати вам багато часу на перезаписах.

Існує велика кількість прийомів та методів запису відеолекцій. Їх різноманіття можна умовно звести до трьох основних форматів:

- запис у спеціально обладнаній студії;
- запис в аудиторії, де викладач читає лекції магістрантам;

- самостійний запис викладачем лекції за допомогою комп'ютера, мікрофону та веб-камери.

Перший та другий формат запису передбачає наявність у вашому розпорядженні серйозної апаратури та технічних спеціалістів, наприклад, оператор, відеоінженер, тому технічні нюанси реалізації запису не повинні вас як викладача хвилювати. Але якщо ви бажаєте зробити відеолекції самостійно в домашніх умовах, то нижченаведена інформація допоможе вам.

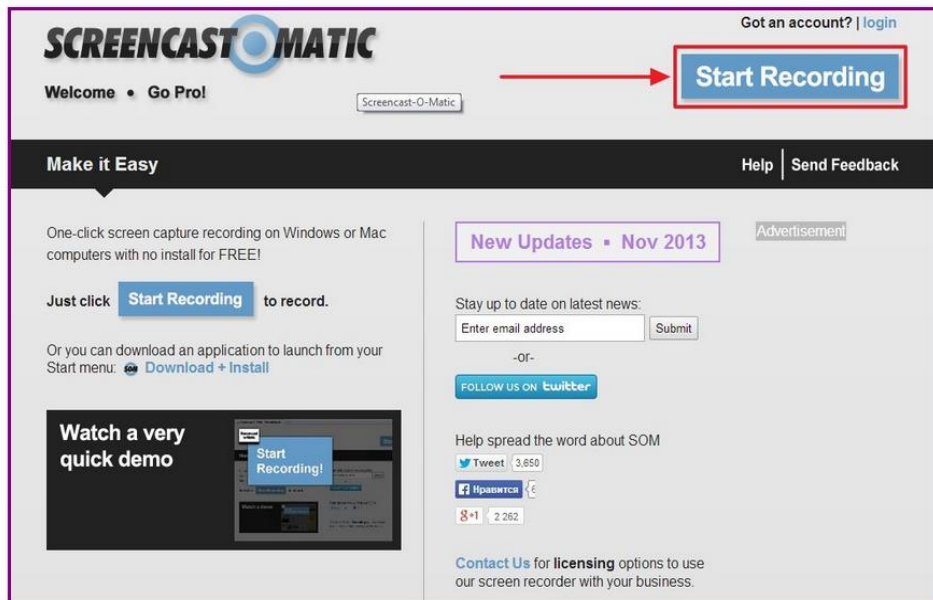
Для запису вам знадобляться заздалегідь підготовлений наочний матеріал: слайди, відео, відкритий на вашому комп'ютері редактор коду, тощо, а також комп'ютер зі встановленою програмою Screencast-O-Matic (рис.14) і мікрофон. Завантажуємо програму та встановлюємо її на комп'ютер. Тепер програма готова для використання, можемо її запускати.

Рисунок 14. Загальний вигляд програми Screencast-O-Matic

Для того, щоб повноцінно працювати з програмою вам доведеться купити її на офіційному сайті. Тепер перед нами пунктирний прямокутник: він показує область екрану, яку програма буде «захоплювати» з монітора. Ми можемо перетягувати цю область, затиснувши ліву кнопку миші, і змінювати її розміри, обираючи зі встановлених варіантів:

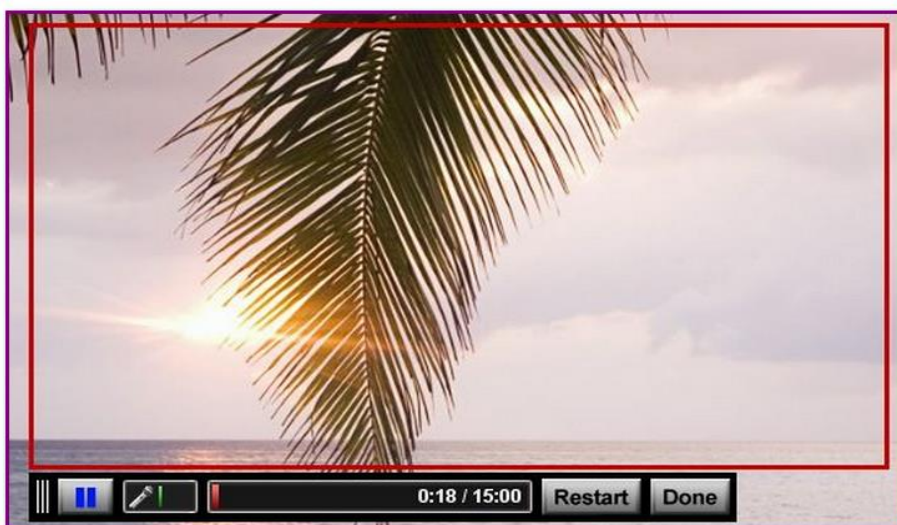
внизу в панелі управління або затиснувши ліву кнопку миші на квадратах на краях пунктирною рамки. Все, що буде відбуватися в цій області екрану буде записане на відео (рис.15).

Рисунок 15. Використання програми Screencast-O-Matic

Коли обрана потрібна область захоплення зображення і ви готові до запису, потрібно одночасно натиснути Alt + P на клавіатурі або натиснути на круглу червону кнопку в лівому нижньому кутку рамки програми Screencast -O- Matic.

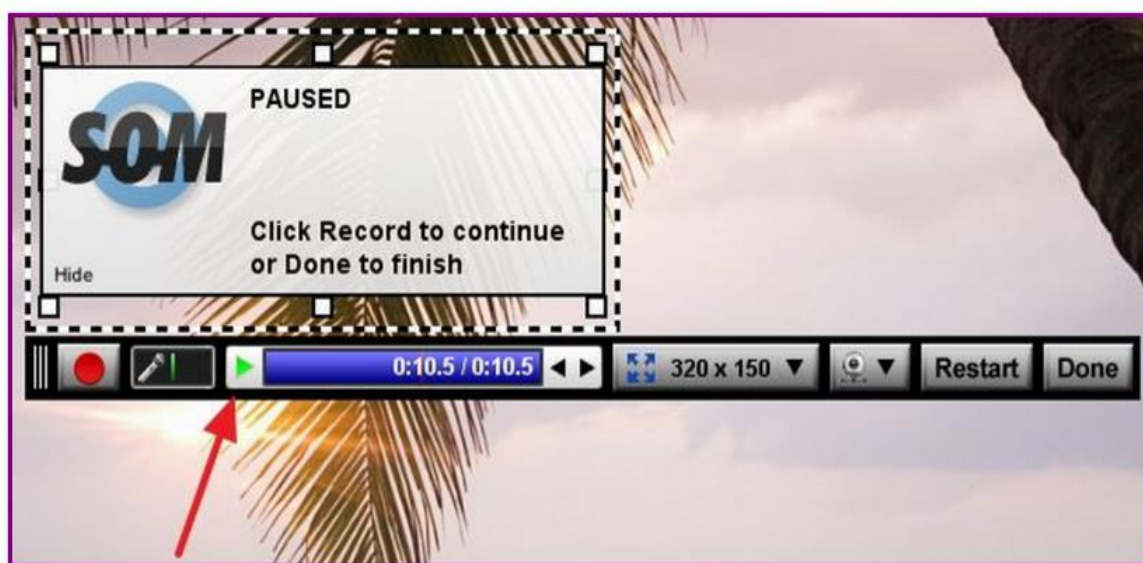
Через три секунди захоплення відео і звуку стартує, як показано на рисунку 16.

Рисунок 16. Початок запису відео

Під час запису ви можете керувати програванням слайдів, працювати в редакторі коду, програвати відео, загалом працювати з будь-якими іншими програмами на комп'ютері як і зазвичай. Ви можете натиснути кнопку «Draw» – внизу на панелі управління програмою відеозахоплення) і малювати прямо по екрану затиснувши ліву кнопку миші. Після натискання правої кнопки миші відкривається видиме тільки вам меню, (у підсумковому відео воно не буде видно глядачу), в якому ви можете обрати додаткові функції. Зокрема, стане у нагоді функція «Erase», що дозволяє стерти раніше намальоване.

Щоб зупинити запис можна знову натиснути Alt + P одночасно. Є можливість переглянути записане відео, натиснувши на зелену кнопку «Play» (рис. 17). Якщо запис не вийшов і ми хочемо почати спочатку – натискаємо кнопку Restart. Якщо запис закінчено – натискаємо кнопку Done.

Рисунок 17. Перегляд створеного відео

Для збереження створеного відеофрагменту у меню, натискаємо Publish to video file (рис.18). Можна відразу публікувати відео в You Tube або зберегти за допомогою програми Screencast -O- Matic. У вікні програми можемо

натиснути Back, що б повернутися на попередній етап збереження відео і змінити налаштування збереження.

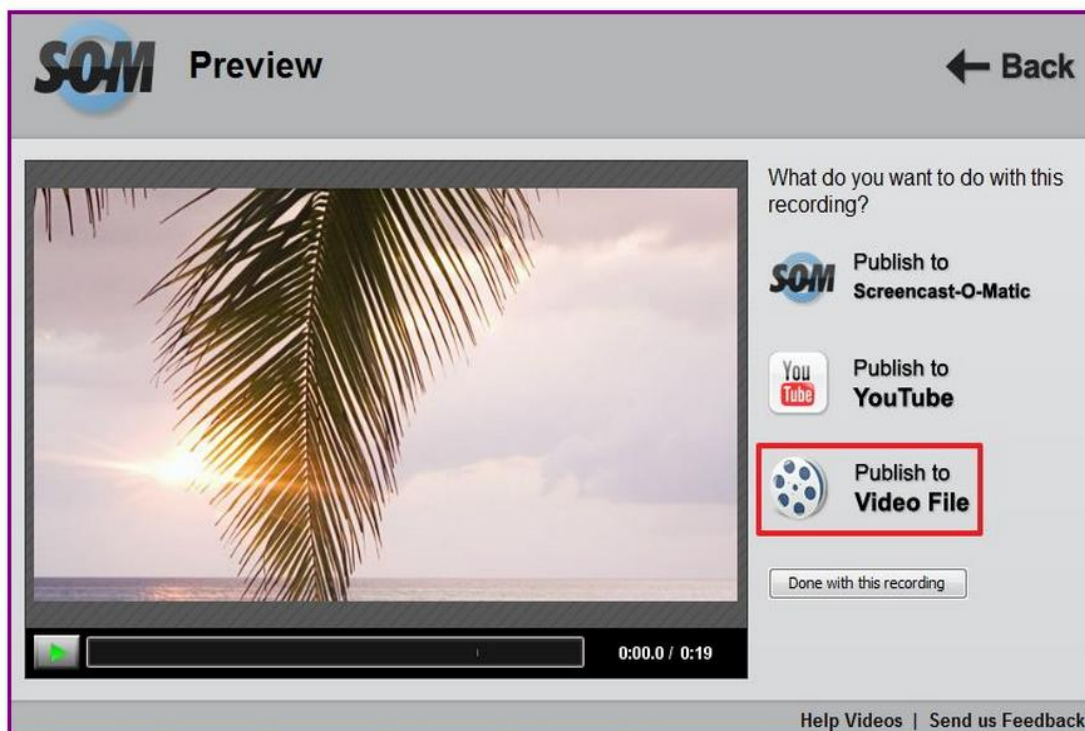

Рисунок 18. Збереження відеофрагменту

Далі обираємо тип відео, що зберігаємо (рис.19). Рекомендуємо зберігати файл типу AVI. Заздалегідь переконайтесь, що комп'ютер має необхідні кодеки та плеєр.

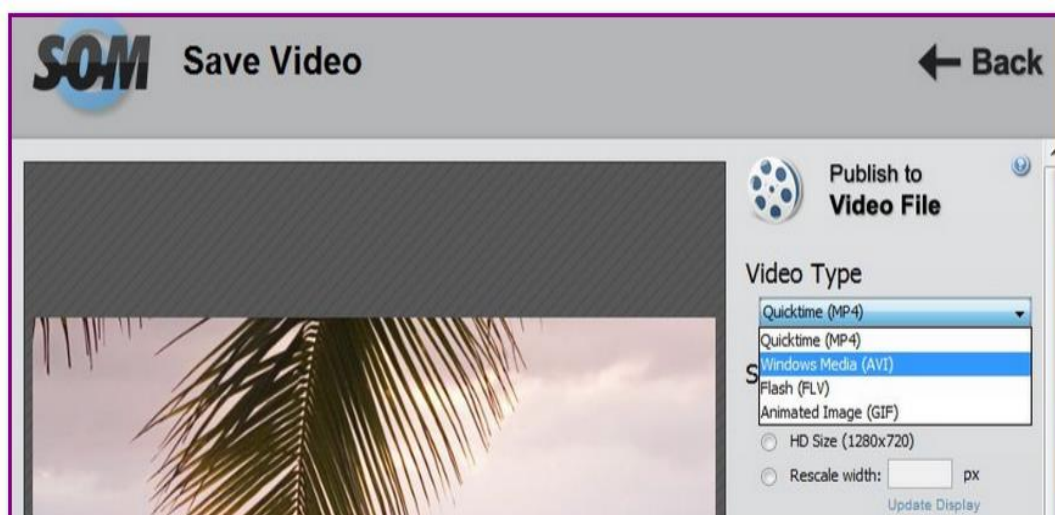
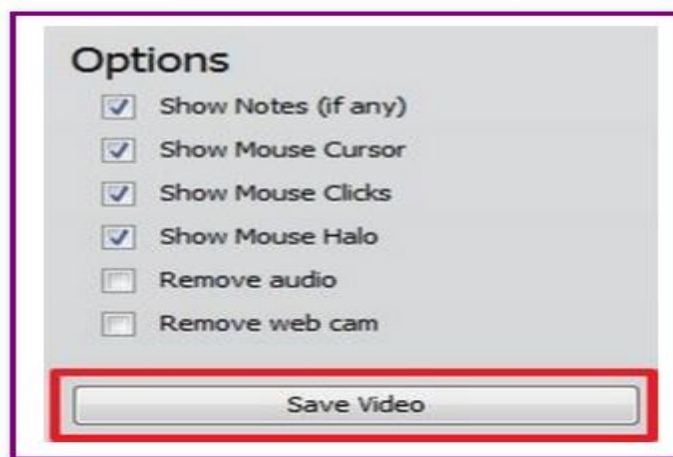

Рисунок 19. Вибір типу файлу для збереження відео

В опціях можемо встановити додаткові налаштування перед тим, як зберегти відео (рис.20): відображати замітки чи ні; показувати курсор мишки чи ні; показувати кліки мишкою;

показувати ореол мишки чи ні. Можна видалити аудіо чи видалити записане відео з веб-камери. Натискаємо Advanced options і знімаємо галочки навпроти пунктів Show mouse cursor, Show mouse clicks, Show mouse halo, якщо не хочемо, щоб рухи мишки відображалися в підсумковому відео. Натискаємо Save video. Обираємо папку, в яку хочемо зберегти відео. Вписуємо ім'я нашого нового файлу. Натискаємо Save.

Рисунок 20. Вибір додаткових опцій для збереження відео

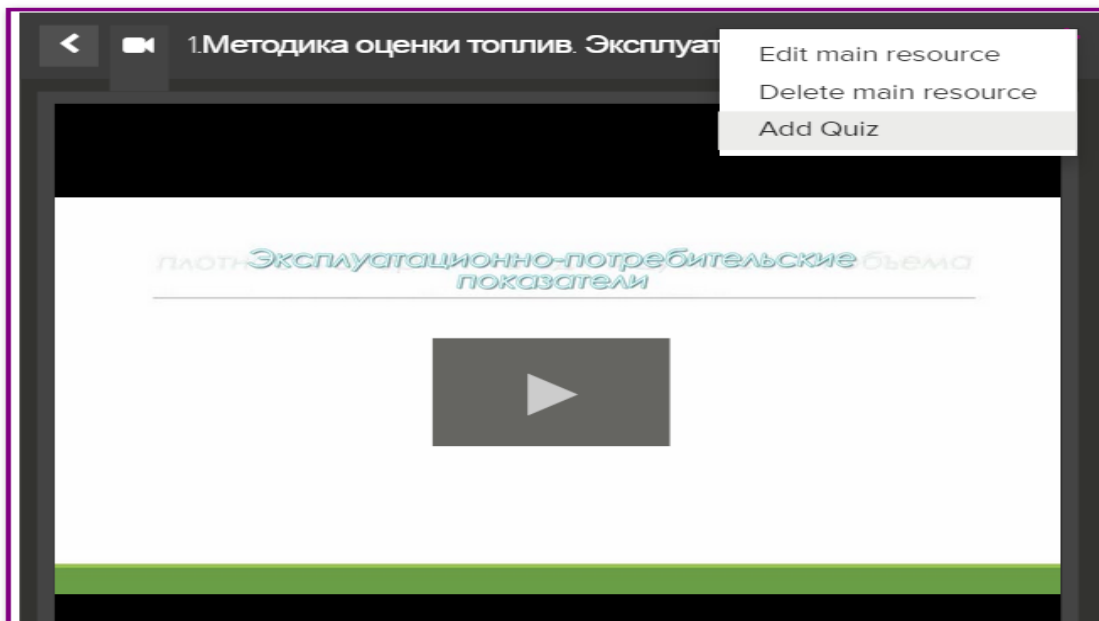
Після того як відео збережеться, а це може зайняти значний час, ми можемо знайти його через провідник і подивитися стандартними засобами Windows.

§ 2.2. Оформлення вікторини.

Одним з ключових методів підтримки уваги та зацікавлення слухачів-магістрів є постійне випробування щойно засвоєних ними знань за допомогою вікторини, що вміщує тести та різноманітні завдання. Вони забезпечують зворотний зв'язок у масовому відкритому дистанційному курсі. Після кожного доцільно розміщати експрес-тест за матеріалами відео. Такий тест може вміщувати від одного до трьох питань. Кожен тиждень обов'язково має завершуватися практичним завданням чи великим тестом. Ці інтерактивні елементи не лише допомагають в перевірці рівня знань учасника курсів. Тестування також збільшує концентрацію

уваги і дозволяє магістрам-учасникам курсу активно взаємодіяти зі змістом.

Процедура оформлення експрес-тестів у блоці «Вікторина» представлена на рисунку 21. Вони дозволяють перевірити тисячі учасників без потреби в ручній перевірці результатів.

Рисунок 21. Додавання вікторини до навчального відео

Масовий відкритий дистанційний курс має можливість для створення особистої перевірки. Це надає можливість перевірити виконання завдань, які не можуть бути оцінені автоматично – наприклад, есе.

Для створення вікторини, потрібно вибрати опцію «Створити опитування» (рис.22). Далі необхідно завантажувати питання в масовий відкритий дистанційний курс. В центральній частині вікна підказка – правильний варіант відповіді потрібно позначати сірим квадратиком. Якщо відповідей правильних кілька – то потрібно кожен з них позначити таким квадратиком.

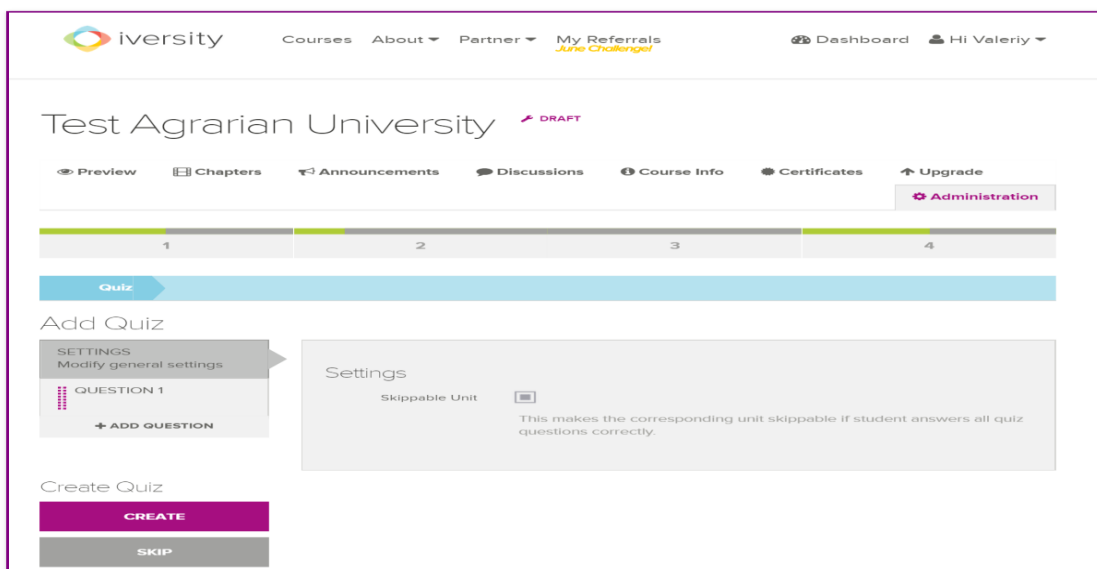
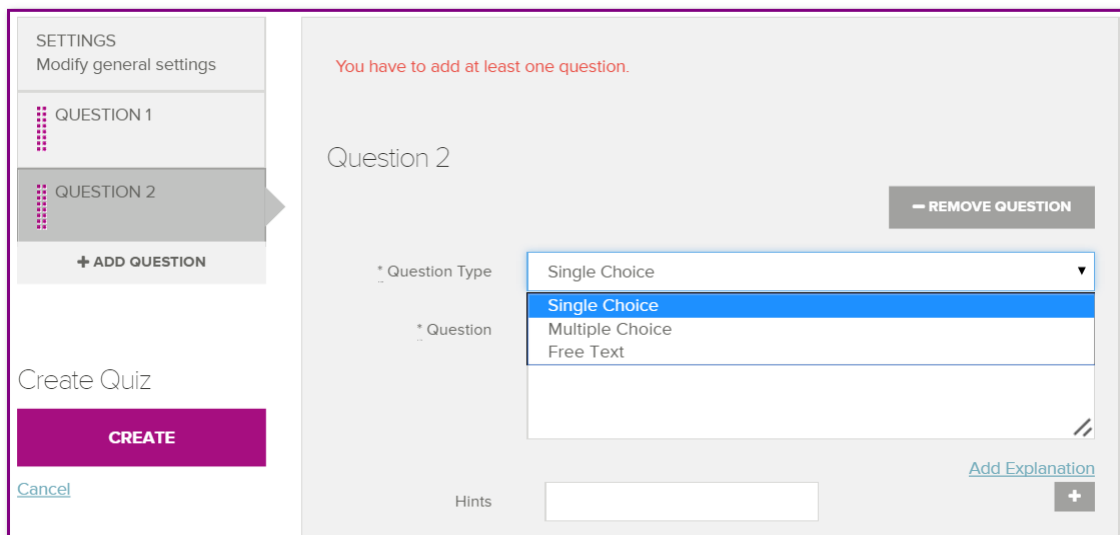

Рисунок 22. Завантаження питань

Масовий відкритий дистанційний курс дозволяє створити наступні формати тестів (рис.23):

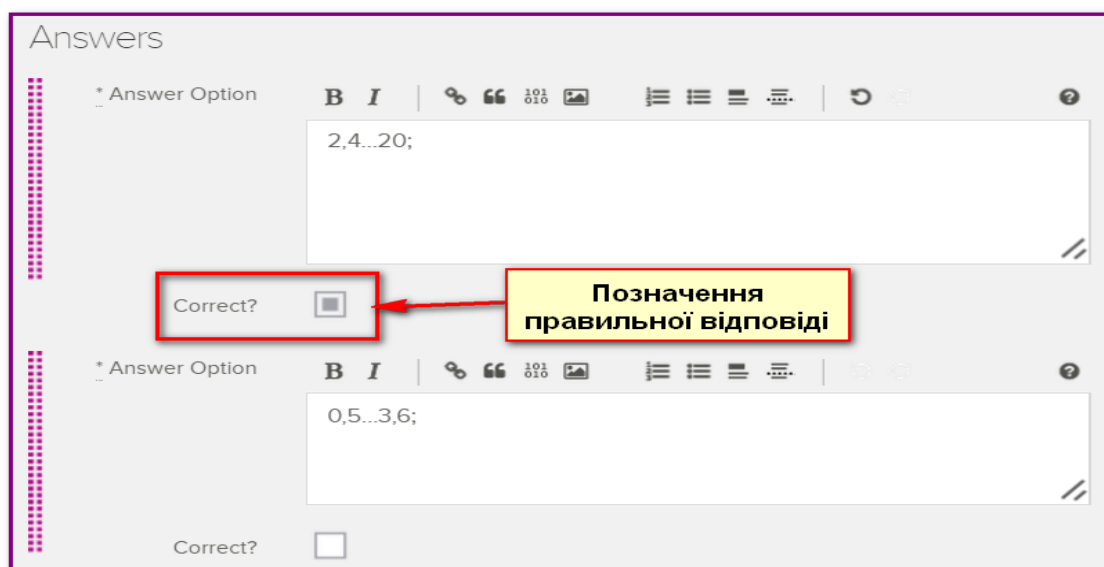
- множинний вибір, тобто одна або кілька відповідей є правильними;
- бінарні запитання, коли одна з двох відповідей є правильною: правильно/неправильно, так /ні;
- пошук по тексту: у текстовому полі потрібно ввести потрібне значення на місце пробілів.

Тест може містити питання різних типів. В налаштуваннях потрібно обирати формат тестового завдання для кожного тесту окремо. Для вікторини доцільно використовувати тестові питання множинного вибору, та бінарні запитання. Це дозволяє без значних затрат часу відповісти на них та не відволікає увагу слухача від перегляду основного матеріалу теми. Завдання на вставлення пробілів доцільно давати вкінці теми чи після останньої частини відеофрагменту. За кожне тестове завдання викладач може виставити певну кількість балів за правильні відповіді.

Рисунок 23. Типи питань у масовому відкритому дистанційному курсі

Під час завантаження варіантів відповідей до тестового завдання вікторини потрібно вказувати, який з варіантів відповідей є правильним. Для цього необхідно поставити відмітку в певному місці сторінки. Налаштування курсу дозволяють використовувати тестові завдання різних типів. Залежно від типу обраного тесту, може бути одна або кілька правильних відповідей. На рисунку 24 показано, як це виглядає в курсі.

Рисунок 24. Позначення правильної відповіді на запитання вікторини

Після завантаження тесту до курсу, він розміщується у правому кутку, поряд біля відео фрагменту (рис. 25). Тест відображається у правій частині вікна. В лівій частині відображається навчальне відео, до змісту якого додається тестове завдання.

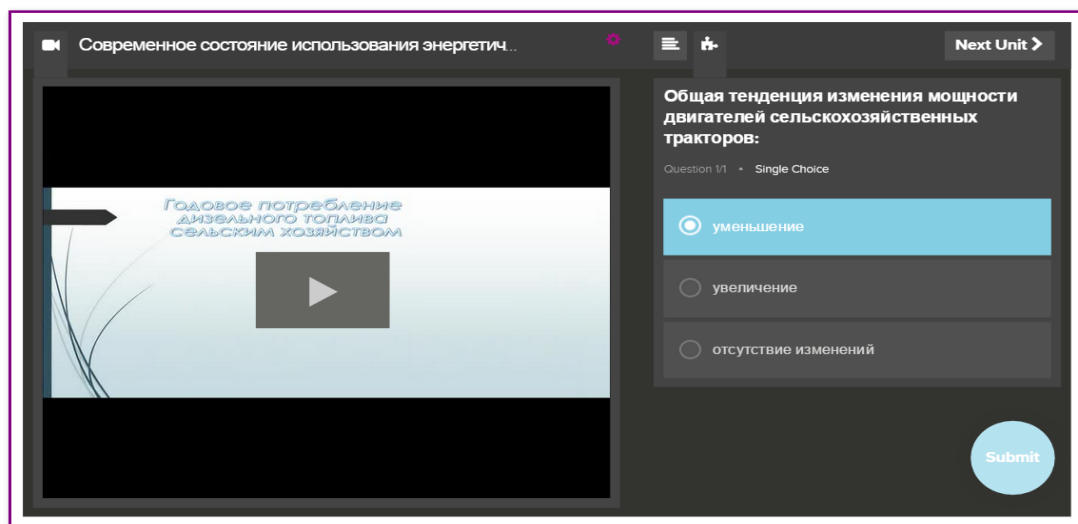

Рисунок 25. Загальний вигляд запитань до відеофрагменту

Після обрання відповіді на тестове завдання, система автоматично перевіряє її показує кольором правильна відповідь чи ні. На рисунку 26 представлений правильний варіант відповіді на тестове завдання.

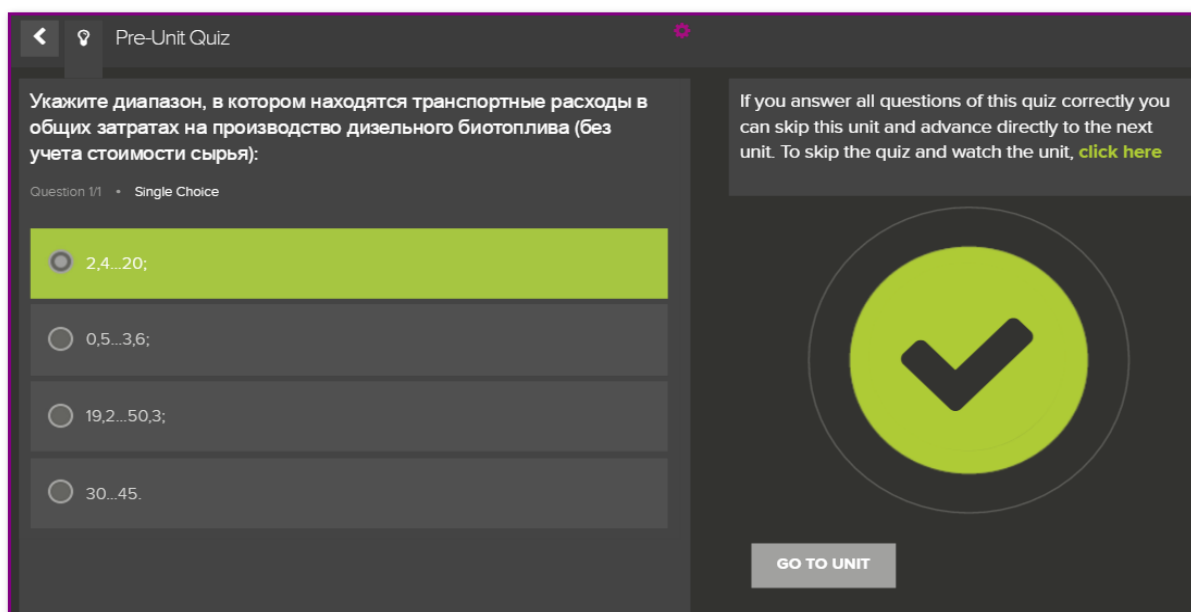
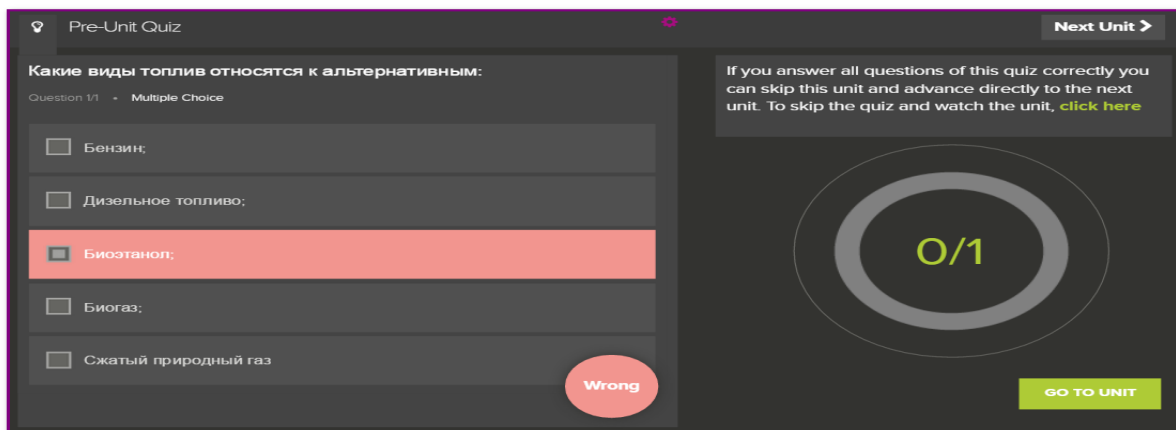

Рисунок 26. Позначення системою правильної відповіді у вікторині

Якщо відповідь вказано не правильно, чи обрані не всі правильні варіанти у тесті множинного вибору, система позначає червоним кольором відповідь та пропонує знову повернутись до курсу для повторного вивчення матеріалу (рис. 27)

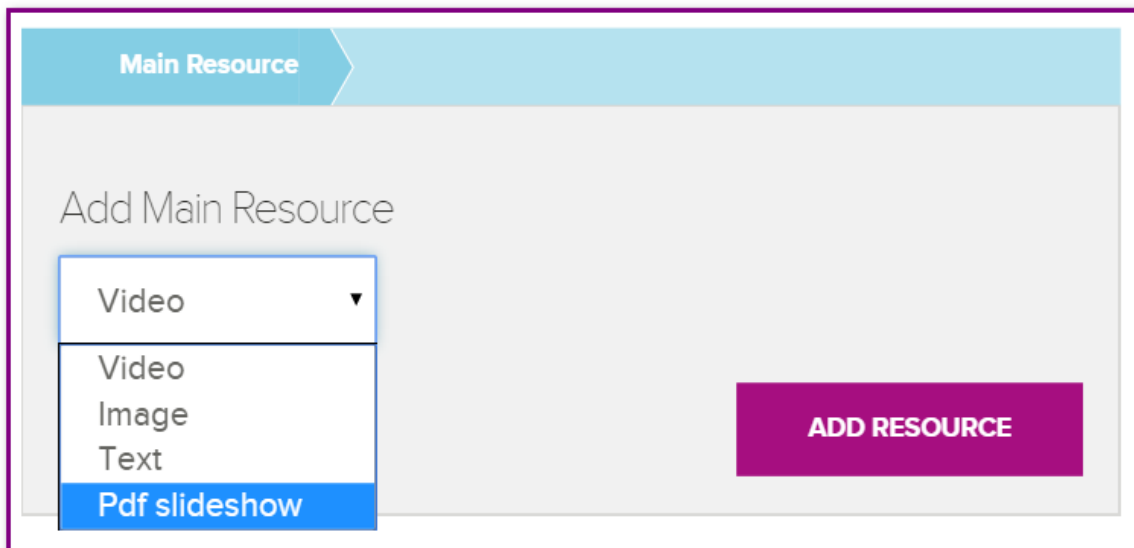

Рисунок 27. Позначення системою неправильної відповіді у вікторині

Експрес-тести та інші типи проміжного контролю не оцінюються. Студенти бачать правильно чи неправильно вони відповіли. Такі тести використовуються для самоконтролю. Підсумкові завдання кожного тижня, проміжний іспит та кінцевий іспит оцінюється і з цих оцінок виводять загальну оцінку слухача за курс. Необхідно набрати певну мінімальну оцінку для того, щоб успішно завершити курс і таким чином отримати сертифікат.

§ 2.3. Оформлення мультимедійної презентації.

Мультимедійна презентація є одним з основних видів представлення навчальної інформації в масовому відкритому дистанційному курсі (рис. 28). Мультимедійна презентація завантажується у форматі Pdf. Мультимедійну презентацію збережену в Power Point можна зберегти заново в форматі Pdf.

Рисунок 28. Формування блоку мультимедійної презентації

Завантаження мультимедійної презентації можна здійснити за допомогою завантаження URL коду або завантаження з власного сховища файлів на електронних носіях інформації. Для цього потрібно заповнити поля «Назва презентації», «Короткий зміст презентації», «Автори презентації», «Блок завантаження файлу». Назву презентації доцільно вказувати коротко та співзвучною з назвою загальної теми розділу. В полі «Короткий зміст» презентації доцільно описати тематичні блоки презентації або зміст та логічну послідовність слайдів мультимедійної презентації. Обов'язковим елементом є поле для зазначення авторів презентації. Доцільно вказати прізвища та ініціали розробників презентації. Блок завантаження файлу дозволяє завантажити мультимедійну презентацію з вашого сховища файлів у масовий відкритий дистанційний курс. Обов'язково слід враховувати дозволений обсяг файлу для завантаження. Він не має перевищувати 25 MB. Завантажувати презентації можна шляхом вказання URL адреси файлу або шляхом безпосереднього завантаження файлу зі сховища матеріалів. Після того, як ви обрали необхідний ресурс для завантаження, можна додавати презентацію в масовий відкритий дистанційний курс. Алгоритм завантаження мультимедійної

презентації в відкритий освітній ресурс представлений на рисунку 29.

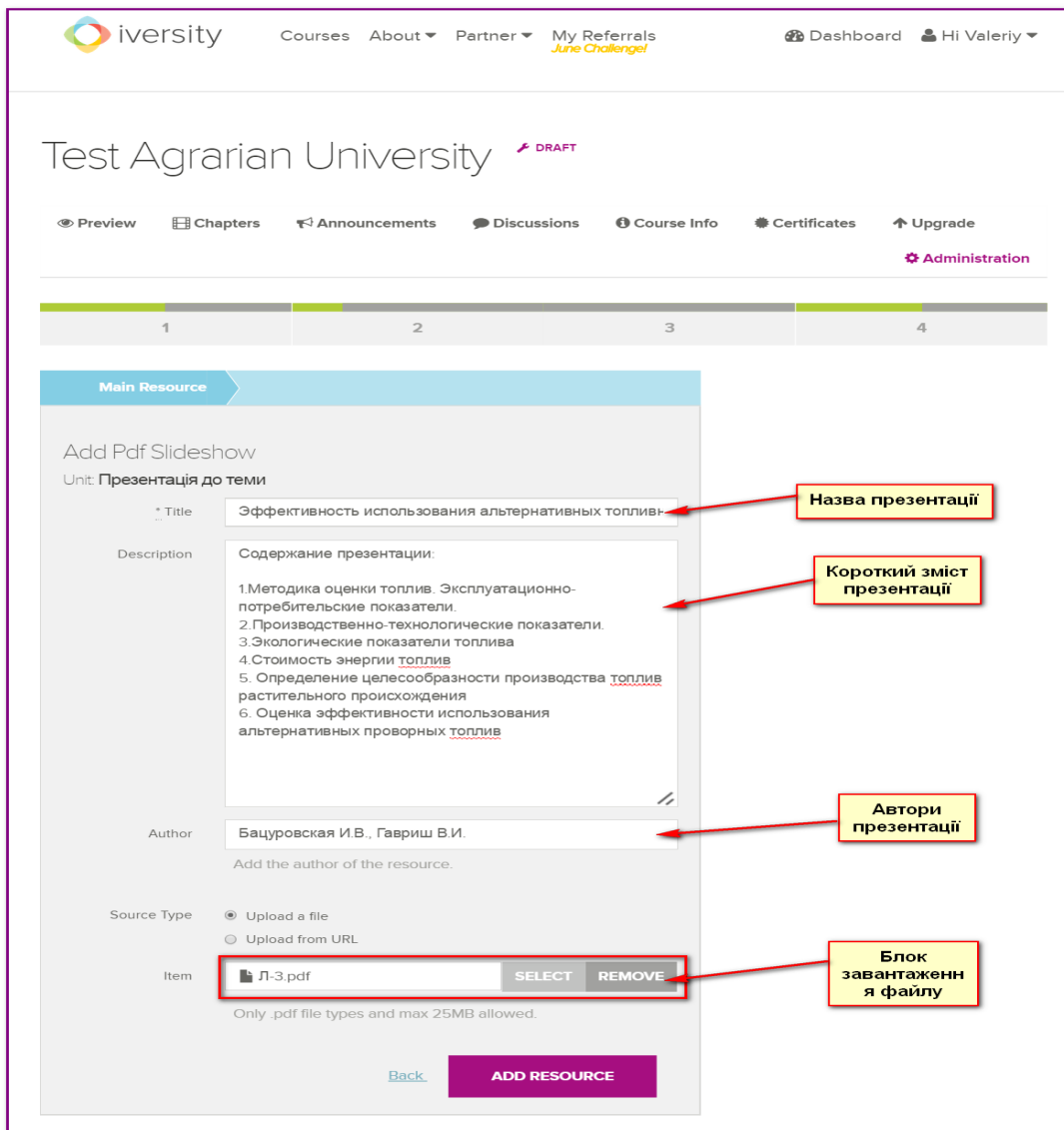

Рисунок 29. Алгоритм завантаження презентації в масовий відкритий дистанційний курс

До презентації потрібно додати опис її змісту або часткове пояснення. Воно буде відображено в правій частині вікна, поряд з презентацією (рис.30). Панель інструментів дає можливість перелистувати слайди презентації, зробити показ слайдів на весь екран. Мультимедійна презентація відображається спеціальним значком на панелі елементів відкритого освітнього ресурсу.

The screenshot displays a web interface for a course titled "Test Agrarian University" in a "DRAFT" state. The top navigation bar includes the "iversity" logo, links for "Courses", "About", "Partner", and "My Referrals June Challenge", along with a "Dashboard" and user profile "Hi Valeriy". Below the course title, there are tabs for "Preview", "Chapters", "Announcements", "Discussions", "Course Info", "Certificates", and "Upgrade", with an "Administration" link on the right. A progress bar shows four units, with the third unit selected. Below the progress bar is a video player interface with playback controls. The main content area is a presentation viewer titled "Эффективность использования альтернативных т..." with a "Next Unit" button. The presentation slide shows the text "Методика оценки топлив. Эксплуатационно-потребительские показатели." and an image of a fuel nozzle and a document with a checkmark. To the right of the viewer is a text box containing the presentation content: "Содержание презентации: 1.Методика оценки топлив. Эксплуатационно-потребительские показатели. 2.Производственно-технологические показатели. 3.Экологические показатели топлива. 4.Стоимость энергии топлив. 5. Определение целесообразности производства топлив растительного происхождения. 6. Оценка эффективности использования альтернативных проворных топлив." At the bottom of the viewer, it indicates "Page: 1 of 47".

Рисунок 30. Перегляд презентації та опису до неї

§ 3. ОФОРМЛЕННЯ ОГОЛОШЕННЯ

Масовий відкритий дистанційний курс розрахований на різний контингент слухачів. Для того, щоб підвищити інформованість учасників курсу, своєчасність виконання завдань та одночасно повідомити важливі новини масовий відкритий дистанційний курс надає можливість створення оголошення. Щоб створити оголошення, потрібно заповнити поля «Тема оголошення» та «Зміст оголошення» та опублікувати його в курсі (рис.31).

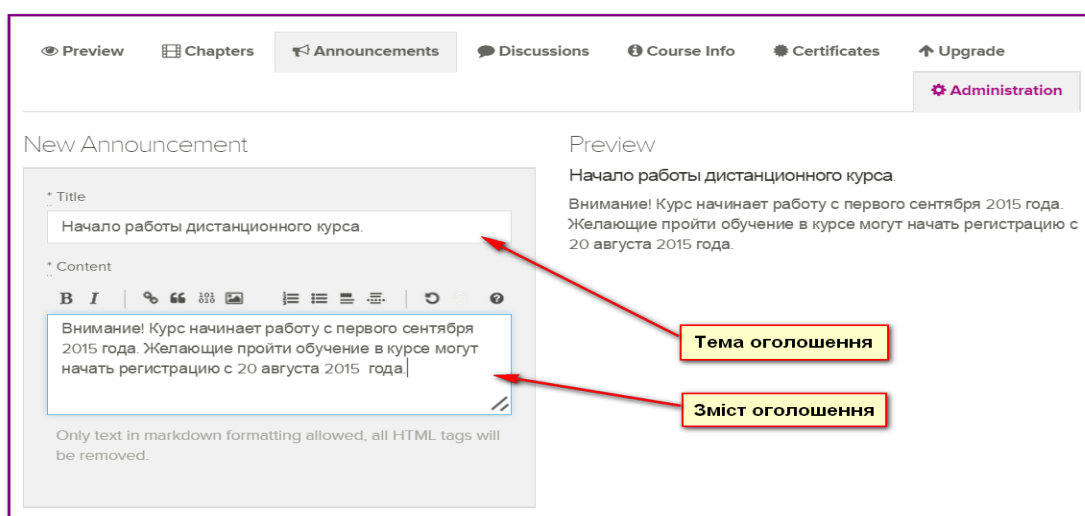

Рисунок 31. Формування оголошення в масовому відкритому дистанційному курсі

Після успішної публікації оголошення в курсі відображається інформація про автора оголошення, дату викладення оголошення та його зміст (рис.32). В налаштуваннях можна встановити «фільтри» учасників, кому буде надіслано оголошення.

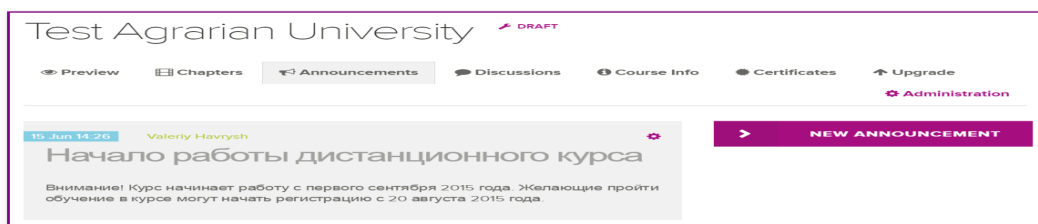

Рисунок 32. Загальний вигляд оголошення в масовому відкритому дистанційному курсі

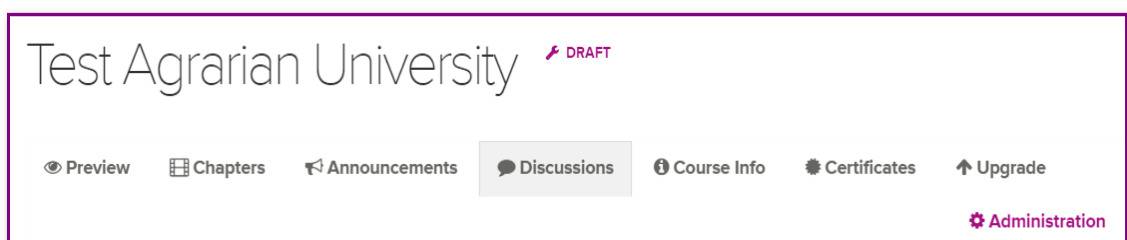
§ 4. МЕТОДИКА СТВОРЕННЯ ОБГОВОРЕННЯ

Одним з головних принципів масового відкритого дистанційного курсу є «Принцип навчання на рівних». Навчання – це в першу чергу обмін досвідом між колегами. Учасники курсу можуть задавати питання на форумі, шукати питання, які були вже задані, і відповіді на них, а також відповідати на питання інших учасників. Питання також можуть бути оцінені учасниками, адже особливо важливі питання можуть стати в центрі уваги в обговореннях.

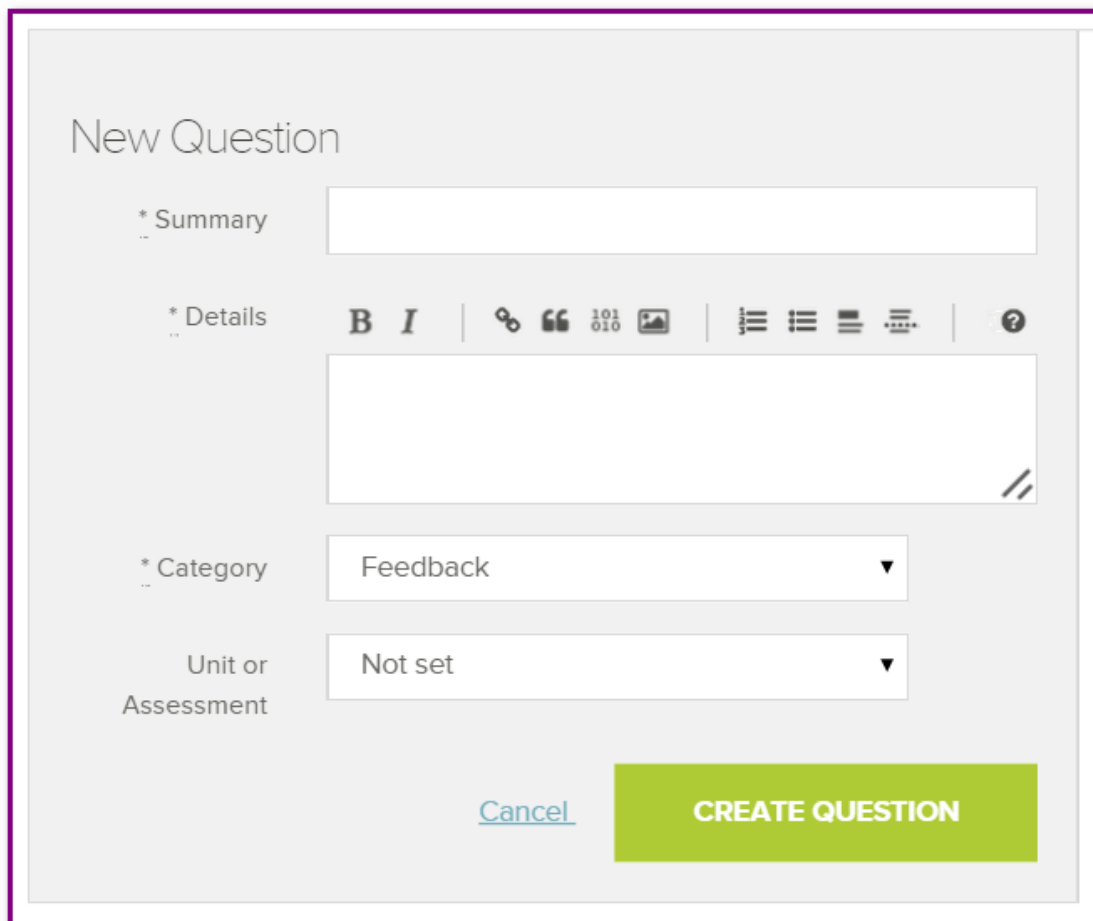
Ефективна комунікація з учасниками курсу є надзвичайно важливою для успіху курсу, тому що це найпростіший соціальний спосіб зацікавити і підтримати учасників. Дякуючи безперервній і активній присутності в дискусійному форумі, а також регулярним оголошенням на початку кожного розділу, можна втримати більше учасників. Ці соціальні компоненти відкритого освітнього ресурсу ні в якому разі не можна недооцінювати, їм слід приділяти більше уваги на ранній стадії планування. Регулярний і постійний обмін думок студентів з викладачами є вирішальним чинником їх участі в курсі.

Елемент «Обговорення» є окремим елементом на панелі інструментів масового відкритого дистанційного курсу (рис.33).

Рисунок 33. Вибір блоку "Обговорення" на панелі інструментів масового відкритого дистанційного курсу

Для створення обговорення необхідно точно вказати його назву, зміст, категорію, до якої відноситься питання. Якщо дане питання пов'язане зі змістом масового відкритого дистанційного курсу, то необхідно вказати юніт чи завдання, для якого створюється обговорення (рис.34).

The image shows a 'New Question' form with the following elements:

- Summary:** A text input field with an asterisk indicating it is required.
- Details:** A rich text editor with a toolbar containing icons for bold (B), italic (I), link, quote, list, image, and help.
- Category:** A dropdown menu currently showing 'Feedback'.
- Unit or Assessment:** A dropdown menu currently showing 'Not set'.
- Buttons:** A blue 'Cancel' link and a green 'CREATE QUESTION' button.

Рисунок 34. Створення питання для обговорення

Обговорення – важливий елемент будь-якого відкритого освітнього ресурсу. Обговорення в рамках курсу діляться на два види:

1) Обговорення на кожній окремій сторінці курсу: відеолекції або завдання. Можуть створюватися і окремі сторінки, призначені суто для обговорень: наприклад, викладач може створити сторінку з «проблемним питанням» і запропонувати подискутувати на цю тему прямо в обговореннях в цій темі;

2) Окремий форум курсу, де теми обговорень може створювати не лише викладач, а й всі слухачі. Всі обговорення на окремих сторінках курсу, перший вид обговорень, видно на форумі в окремому розділі.

Участь слухача в обговореннях є одним з вирішальних факторів, що підвищують його шанси на успішне завершення курсу. Тому ми маємо всіма силами залучати слухачів до участі в обговореннях. Надайте слухачам завдання у вигляді проблемних тем для обговорення, в кінці лекції запропонуйте учасникам курсу активно задавати питання, у вступному слові викладача до курсу закликайте студентів активно допомагати один одному на форумах тощо. Обов'язково запропонуйте слухачам в коментарях до вступного відео представитися та розповісти чому вони вирішили проходити цей курс.

Питання для обговорення створюються відповідно до трьох категорій: «Обговорення, що пов'язані зі змістом курсу», «Зустріч, знайомство», «Зворотний зв'язок» (рис.35).

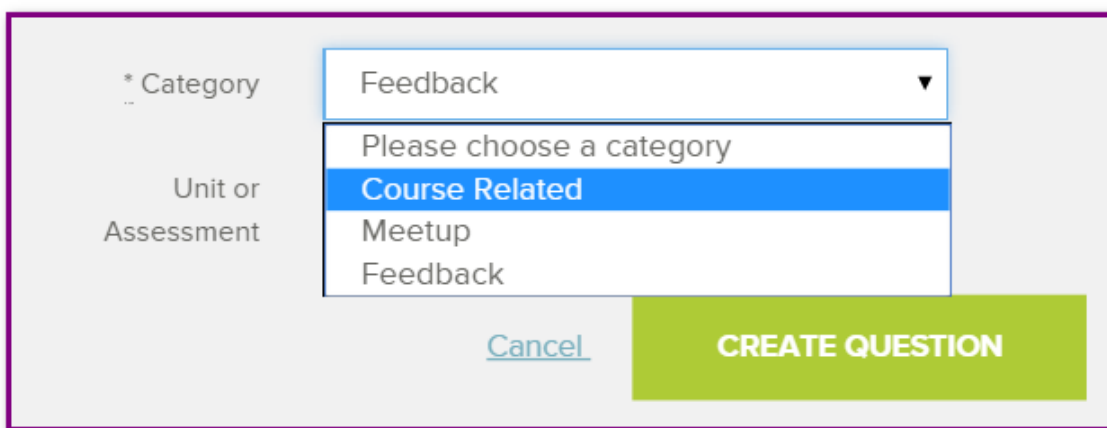
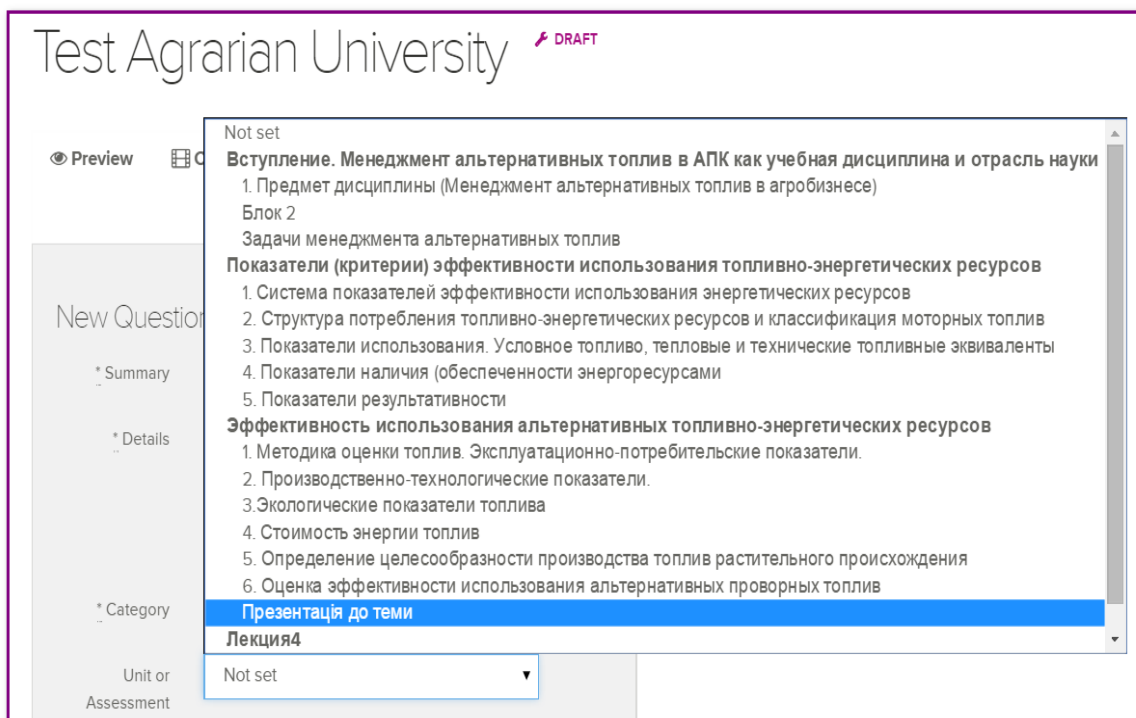
The image shows a user interface for creating a question. On the left, there are labels: '* Category' and 'Unit or Assessment'. A dropdown menu is open, showing the following options: 'Feedback', 'Please choose a category', 'Course Related' (highlighted in blue), 'Meetup', and 'Feedback'. Below the dropdown, there are two buttons: a blue 'Cancel' button and a green 'CREATE QUESTION' button.

Рисунок 35. Вибір категорії в блоці "Обговорення"

Обговорення на форумі може бути використане викладачами для кращої взаємодії з учасниками курсу. Викладач має можливість поставити учасникам конкретні питання і заохочувати їх до участі в дискусії (рис.36), а також ініціювати нові обговорення. Викладачі можуть відповісти на особливо важливі питання, тим самим забезпечуючи якість можливих відповідей і обговорень.

Якщо ви вже одного разу давали розгорнуту відповідь на питання і знов бачите абсолютно аналогічне запитання, не коливайтесь та давайте посилання на вашу стару відповідь. Також є сенс збирати найпоширеніші питання та відповіді на них для кожної теми курсу і публікувати їх на окремій сторінці. Це не лише зменшить навантаження на вас, але й прискорить процес пошуку відповідей на питання для слухачів.

Рисунок 36. Вибір навчального блоку у масовому відкритому дистанційному курсі для обговорення

Обов'язково закличете студентів брати активну участь в обговореннях – не тільки ставити запитання, але й активно відповідати на запитання інших. Активна участь студентів в обговореннях не тільки збільшить їх шанси на успішне завершення курсу, але й принципово знизить навантаження на вас. Поясніть слухачам, що часто на їх питання вже була дана відповідь і що для найшвидшого отримання допомоги слід спочатку користуватися пошуком по форумам курсу.

Розгляньте можливість створення зовнішньо незалежного від вас студентського облікового запису від імені якого ви зможете подавати слухачам зразки гарних відповідей. Наприклад, будьте першим, хто в коментарях під вступною

лекцією представиться та розповідь про цілі свого навчання на курсі. Чи подайте приклад конструктивного розгорнутого висловлювання у відкритих питаннях, якщо ваш курс передбачає наявність таких відкритих питань.

У випадку великої кількості відкритих питань у вашому курсі, розгляньте можливість запрошення ваших студентів з університету та випускників для введення обговорень в потрібне конструктивне русло.

У випадку будь-яких проблем та викликаних ними змін в графіку курсу обов'язково повідомте про них студентів всіма доступними способами – на головній сторінці курсу, поштовою розсилкою, в соціальних мережах. Втім не слід вважати такі тимчасові труднощі чимось екстраординарним – вони є постійними супутниками всіх, навіть найбільш продуманих, західних масових онлайн-курсів.

З метою надання можливості учасникам курсів глибше зрозуміти тему, можуть бути запропоновані додаткові матеріали. В першу чергу це вправи, питання для обговорення, ілюстрації, зображення або відео. Якщо вони використовуються з розумом, додаткові матеріали мають потенціал персоналізувати і індивідуалізувати навчання.

Кожен блок навчальної інформації повинен мати посилання на відповідну літературу або гіперпосилання на наукові статті в Інтернеті, тобто на відкриті джерела, щоб учасники могли взаємодіяти зі змістом всебічно і вивчати тему на необхідному або бажаному рівні.

ВИСНОВКИ

Якісний масовий відкритий дистанційний курс – це традиційний якісний курс, що лежить в його основі. Відсутність у більшості учасників глибоких фахових знань і навичок висувають до курсу найвищі вимоги в питаннях доступності пояснень, продуманості структури подачі матеріалу, ясності завдань.

Таким чином, масовий відкритий дистанційний курс має ряд особливостей, що відрізняють його від інших курсів:

1) Масовий відкритий дистанційний курс є масовим – це дуже важливо з економічної точки зору. Ці курси проходять десятки тисяч користувачів і, відповідно, вартість донесення цих знань на кожного окремого користувача є мізерною. Знання найкращих викладачів найпрестижніших університетів світу стають доступними для кожного безкоштовно.

2) Курс відкритий для будь-кого. Не існує жодних географічних, релігійних, вікових, фінансових чи інших обмежень.

3) Масовий відкритий дистанційний курс є інтерактивними. Це не просто відеолекції – тут є завдання, поточний контроль, форуми, відповіді на типові питання.

Слухачі масового відкритого дистанційного курсу генерують величезну кількість даних про те, як вони дивляться відео, як виконують завдання, чи повторюють відео, де припускаються помилок найчастіше. Усі ці дані викладач може використовувати для покращення викладу матеріалу. Якщо завдання однієї з лекцій курсу слухачі виконують гірше, ніж завдання після інших лекцій, вочевидь, це означає, що викладач в конкретно цій лекції повинен краще пояснити матеріал.

4) Масовий відкритий дистанційний курс є основою адаптивного навчання, у якому система практично підлаштовується під вас.

5) Масовий відкритий дистанційний курс дозволяє обирати різний формат навчання: хтось краще сприймає інформацію у аудіоформаті, а є ті, яким необхідна візуалізація. Комуś для того, щоб сфокусуватись на темі, потрібно п'ять хвилин, а комуś 20 – все це дозволяє зробити курс адаптивним.

б) На відміну від звичайного курсу в стінах університету ми маємо справу з абсолютно новими технологіями, новою методологією та в десятки чи навіть сотні разів більшою кількістю. Будь-який сайт та його окремі функції можуть виходити з ладу, слухачі можуть заплутатися і не зрозуміти ясно сформульоване завдання, на форумах окремі анонімні користувачі можуть залишати неприємні чи навіть відкрито провокаційні повідомлення (хоча останнє зустрічається вкрай нечасто). Навіть найбільш успішні та продумані курси стикалися з цими явищами. Потрібно бути психологічно готовим оперативно вносити зміни в хід курсу, реагувати на подібні ситуації та пам'ятати, що ці ситуації жодним чином не є «мінусом» для курсу чи викладача. Навпаки – впевнена та оперативна реакція на подібні непередбачувані події лише додасть нової поваги з боку слухачів.

Головна специфіка масового відкритого дистанційного курсу – необхідність постійно підтримувати інтерес слухачів до курсу. Для підтримки інтересу слухачів в рамках масових онлайн-курсів використовується ряд інструментів:

1) використання замість довгих лекцій довжиною в академічну годину коротких, численних міні-лекцій довжиною від п'яти-шести до 15-20 хвилин;

2) постійне використання наглядного матеріалу, ілюстрацій, відео, моделей тощо в кадрі відеолекцій;

3) перемежування в структурі курсу відеолекцій з короткими тестовими завданнями, що мають тримати увагу слухача в тонусі.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Anderson Terry. Quality in Open Educational Resources (OERs) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://goo.gl/T478t> (11.12.14.). – Назва з екрану.

2. Associations Should Consider the MOOC [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.tagoras.com/2010/09/27/mooc> (23.11.14.). – Назва з екрану.

3. Baker T.J. Connectivism and Connected Knowledge: Participating in a MOOC / T.J.Baker. – 2012. – 171 p.

4. Bates Tony. What's right and what's wrong about Coursera-style MOOCs [Електронний ресурс] / Tony Bates. – Режим доступу: <http://www.tonybates.ca/2012/08/05/whats-right-and-whats-wrong-aboutcoursera-style-moocs> (05.05.14.). – Назва з екрану.

5. Benefits and challenges of a MOOC [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://moocguide.wikispaces.com/2.+Benefits+and+challenges+of+a+MOOC> (29.05.15.). – Назва з екрану.

6. Canvas network [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.canvas.net>.

7. Canvas network: courses [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.canvas.net/courses/mooc-mooc>.

8. Carson S. The Massive Open Online Professor / S. Coson, J. Philipp Schmidt [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.academicmatters.ca/print-issues/professor-2-0/>.

9. Computer for Data Analysis [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.coursera.org/course/compdata>.

10. Conole Gráinne MOOCs as disruptive technologies: strategies for enhancing the learner experience and quality of MOOCs [Електронний ресурс] / Gráinne Conole. – Режим доступу:

<https://docs.google.com/document/d/1B6QAх6OiWk3VW16idU7m nHDu Zljy6r7gLXhTzUa5co> (15.07.15.). – Назва з екрану.

11. Cormier Dave, Siemens George. Through the Open Door: Open Courses as Research, Learning, and Engagement EDUCAUSE Review, vol. 45, no. 4 (July/August 2010): 30-39 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.educause.edu/EDUCAUSE+Review/EDUCAUSEReviewMagazineVolume45/ThroughtheOpenDoorOpenCoursesa/209320> (01.02.15). – Назва з екрану.

12. Cormier Dave. The MOOC – Connectivism course, 1/4 way [Електронний ресурс] / Dave Cormier. – Режим доступу: <http://davecormier.com/edblog/2008/10/02/the-cck08-mooc-connectivismcourse-14-way> (02.10.10.). – Назва з екрану.

13. Coughlan Sean. Harvard and MIT online courses get «real world» exams [Електронний ресурс] / Coughlan Sean. – Режим доступу: <http://www.bbc.co.uk/news/education-19505776> (18.09.15). – Назва з екрану.

14. Coursera [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.coursera.org.

15. De Waard Inge Ignatia MOOC YourSelf – Set up your own MOOC for Business, Non-Profits, and Informal Communities [Електронний ресурс] / Inge Ignatia de Waard. – Режим доступу: http://www.amazon.com/gp/product/B00CDVZ2AW/ref=as_li_qf_s p_asin _il_tl?ie=UTF8&camp=1789&creative=9325&creativeASIN=B00CDVZ2AW&linkCode=as2&tag=moneanre-20 (18.05.14.). – Назва з екрану.

16. De Waard Inge Ignatia. Ten Tips: Keep Learners Motivated in Your MOOC (Part 6) [Електронний ресурс] / Inge Ignatia de Waard. – Режим доступу: http://www.learningsolutionsmag.com/articles/1031/?utm_campaign=lsma_g&utm_medium=some&utm_source=twitter (19.04.15.). – Назва з екрану.

17. Designing a MOOC using social media tools [Электронный ресурс]. –

Режим доступа: <http://moocguide.wikispaces.com/4.+Designing+a+MOOC+using+social+media+tools> (14.08.15). – Назва з екрану.

18. Devlin Keith. Why MOOCs Look Unprofessional: MOOC planning – Part № 4 [Электронный ресурс] / Keith Devlin. – Режим доступа: <http://moocstalk.org/2012/08/17/mooc-planning-part-4> (18.08.15.). – Назва з екрану.

19. Downes Stephen Education as Platform: The MOOC Experience and what we can do to make it better [Электронный ресурс] / Stephen Downes. – Режим доступа: <http://halfanhour.blogspot.com/2012/03/education-asplatform-mooc-experience.html> (03.02.13). – Назва з екрану.

20. Downes Stephen. Connectivism & Connective knowledge [Электронный ресурс] / S. Downes. – Режим доступа: http://www.huffingtonpost.com/stephen-downes/connectivism-and-connecti_b_804653.html (15.08.15.). – Назва з екрану.

21. edX [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.edx.org/>.

22. Explore A New Learning Frontier: MOOC. [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://www.downes.ca/cgi-bin/page.cgi?post=55947> (16.07.15.). – Назва з екрану.

23. Eyring H. J. The Innovative University: Changing the DNA of Higher Education from the Inside Out / Henry J. Eyring. (Jossey-Bass Higher and Adult Education). – 2011. – 513 с.

24. Future learn [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.futurelearn.com/>.

25. Greatrix Paul. MOOCS: 12 Reasons for universities not to panic [Электронный ресурс] / Paul Greatrix. – Режим доступа: <http://registrarism.wordpress.com/2012/10/08/moocs-12-reasons-foruniversities-not-to-panic> (29.05.15.). – Назва з екрану.

26. Guidelines for Open Educational Resources (OER) in Higher Education COL, UNESCO (November 2011) [Электронный

ресурс]. – Режим доступу:
<http://www.col.org/resources/publications/Pages/detail.aspx?PID=364> (15.02.14.). – Назва з екрану.

27. Heussner Ki Mae. How education startup Coursera may profit from free courses [Електронний ресурс] / Ki Mae Heussner. – Режим доступу: <http://gigaom.com/2012/07/20/how-education-startup-coursera-may-profit-from-free-courses> (10.10.14.). – Назва з екрану.

28. Hill P. The Four Student Archetypes Emerging in MOOCs [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mfeldstein.com/the-four-student-archetypes-emerging-in-moocs/> (01.01.15.). – Назва з екрану.

29. Hill Phil. Four Barriers That MOOCs Must Overcome To Build a Sustainable Model [Електронний ресурс] / Phil Hill. – Режим доступу: <http://mfeldstein.com/four-barriers-that-moocs-must-overcome-to-become-sustainable-model> (22.03.15.). – Назва з екрану.

30. Holton Doug. What's the «problem» with MOOCs? [Електронний ресурс] / Holton Doug. – Режим доступу: <http://edtechdev.wordpress.com/2012/05/04/whats-the-problem-with-moocs/> (02.07.15.). – Назва з екрану.

31. James Mike. MOOCs Fail Students With Dark Age Methods [Електронний ресурс] / Mike James. – Режим доступу: <http://www.iprogrammer.info/professional-programmer/i-programmer/4494.html> (13.12.14.). – Назва з екрану.

32. Jeffrey R. Young Dozens of Plagiarism Incidents Are Reported in Coursera's Free Online Courses [Електронний ресурс] / R. Young Jeffrey. – Режим доступу: <http://chronicle.com/article/Dozens-of-PlagiarismIncidents/133697> (11.09.15.). – Назва з екрану.

33. Karan Khemka. Moocs are no panacea for universities – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zgroup.com.ua/article.php?articleid=5343> (04.04.14.). – Назва з екрану.

34. Koller Daphne: What we're learning from online education [Электронный ресурс] / Daphne Koller. – Режим доступа: http://www.ted.com/talks/daphne_koller_what_we_re_learning_from_online_education.html (11.11.14.). – Назва з екрану.

35. Lane Lisa M. Three Kinds of MOOCs [Электронный ресурс] / Lisa M. Lane. – Режим доступа: <http://lisahistory.net/wordpress/2012/08/threekinds-of-moocs> (13.08.15.) – Назва з екрану.

36. Lewin Tamar. M.I.T. Expands Its Free Online Courses. The New York Times [Электронный ресурс] / Tamar Lewin. – Режим доступа: <http://www.nytimes.com/2011/12/19/education/mit-expands-free-onlinecourses-offering-certificates.html> (12.01.13.). – Назва з екрану.

37. Littlejohn Allison. Understanding Massive Open Online Courses. Edtech Notes. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://cemca.org.in/ckfinder/userfiles/files/EdTech%20Notes%20_Littlejohn_final_1June2013.pdf (26.04.14.). – Назва з екрану.

38. Machine Learning [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://class.coursera.org/ml/class/index>.

39. Mak Sui Fai John. A reflection on MOOCs – again? [Электронный ресурс] / John Mak Sui Fai. – Режим доступа: <http://suifaijohnmak.wordpress.com/2012/07/14/a-reflection-on-moocsagain> (23.05.15.). – Назва з екрану.

40. Masters Ken. A Brief Guide To Understanding MOOCs. The Internet Journal of Medical Education. – 2011. – Vol. 1. – Number 2 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://bit.ly/hZGiVG> (11.11.13.). – Назва з екрану.

41. Model Thinking [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://class.coursera.org/modelthinking-2012-002/class/>.

42. Moessinger Sylvia. MOOC Around the World – Our Global List of Distance Education Resources, Part 1 [Электронный ресурс] / Sylvia Moessinger. – Режим доступа: <http://moocnewsandreviews.com/mooc-around-the-world-our->

global-listof-distance-education-resources-part-1/#ixzz2ZCdISf6o (11.04.14.). – Назва з екрану.

43. Moessinger Sylvia. MOOC Around the World – Our Global List of Distance Education Resources, Part 2 [Електронний ресурс] / Sylvia. Moessinger. – Режим доступу: <http://moocnewsandreviews.com/mooc-around-the-world-our-global-listof-distance-learning-resources-part-2/#ixzz2ZCaBkKeV> (11.04.14.). – Назва з екрану.

44. Moessinger Sylvia. MOOC Around the World – Our Global List of Distance Education Resources, Part 3 [Електронний ресурс] / Sylvia. Moessinger. – Режим доступу: <http://moocnewsandreviews.com/mooc-around-the-world-our-global-listopen-online-classes-part-3/#ixzz2ZCbS4HUP> (11.04.14.). – Назва з екрану.

45. Pedagogical Foundations [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.coursera.org/about/pedagogy>.

46. Prometheus – Українська платформа онлайн-освіти. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://terytoriya.com.ua/index.php/samovdoskonalennya/260-prometheus-ukrajinska-platforma-onlajn-osviti>. – Назва з екрану.

47. Rosenberg M. The eLearning Guild's Handbook of e-Learning Strategy. The eLearning Guild // Rosenberg M. – 2007. – P. 88

48. Siemens George. MOOCs are really a platform [Електронний ресурс] / George Siemens. – Режим доступу: <http://www.elearnspace.org/blog/2012/07/25/moocs-are-really-a-platform> (25.11.14.). – Назва з екрану.

49. Siemens George. Connectivism: A Learning Theory for the Digital Age [Електронний ресурс] / George Siemens. – Режим доступу: <http://www.elearnspace.org/Articles/connectivism.html> (11.06.14.). – Назва з екрану.

50. Siemens George. Designing and Running a MOOC [Електронний ресурс] / George Siemens. – Режим доступу:

<http://www.slideshare.net/gsiemens/designing-and-running-a-mooc>
(23.07.14.). – Назва з екрану.

51.Siemens George. Reflections on open courses [Електронний ресурс] / George Siemens. – Режим доступу: <http://www.connectivism.ca/?p=267> (22.01.14.). – Назва з екрану.

52.Siemens George. Welcome to MOOC. [Електронний ресурс] / George Siemens. – Режим доступу: <http://mooc.ca> (23.01.14.). – Назва з екрану.

53.Siemens George. Knowing Knowledge [Електронний ресурс] /G. Siemens. – Режим доступу: http://www.elearnspace.org/KnowingKnowledge_LowRes.pdf (25.03.14.). – Назва з екрану.

54.Siemens George. MOOC or Mega-Connectivism Course. [Електронний ресурс] /G. Siemens. – Режим доступу: http://www.itdl.org/Journal/Jan_05/article01.htm (23.07.15.). – Назва з екрану.

55. SNA [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://class.coursera.org/sna-2012-001/class/index>.

56.Stephen Downes. Education as Platform: The MOOC Experience and what we can do to make it better March 12, 2012. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://halfanhour.blogspot.com/2012/03/education-as-platform-mooc-experience.html?spref=tw> (07.04.12.). – Назва з екрану.

57.Sui Fai John Mak . MOOC – A solution to Higher Education and Future Learning? [Електронний ресурс] /John Mak Sui Fai. – Режим доступу: <http://suifaijohnmak.wordpress.com/2011/08/page/6> (22.11.14.). – Назва з екрану.

58. Udacity [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.udacity.com.

59.Watters Audrey. Coursera, the Other Stanford MOOC Startup, Officially Launches with More Poetry Classes, Fewer Robo-Graders. [Електронний ресурс] / Audrey Watters. – Режим доступу:

http://www.hackededucation.com/2012/04/18/coursera/?utm_source=dlvr.it&utm_medium=twitter (01.10.12.). – Назва з екрану.

60. You Ready to MOOC? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://alearning.wordpress.com/2011/08/08/you-ready-to-mooc/> (13.11.13.). – Назва з екрану.

61. Yuan Li and Stephen Powell. MOOCs and Open Education: Implications for Higher Education White Paper. University of Bolton: CETIS, 2013. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://publications.cetis.ac.uk/2013/667>.

62. Бугайчук К. Л. Масові відкриті дистанційні курси, // Інформаційні технології і засоби навчання, ISSN 2076-8184 2011.- №6 (26) [Електронний ресурс]. – Режим доступу до журналу: <http://www.journal.itta.gov.ua>

63. Бугайчук К.Л. Масовий відкритий дистанційний курс: поняття, особливості проведення та перспективи використання в навчальному процесі системи МВС / К. Л. Бугайчук // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2011. – № 6. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/e-journals/ITZN/2011_6/11bklnps.pdf.

64. Кухаренко В.М. Навчальний процес у масовому відкритому дистанційному курсі Work. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.kpi.kharkov.ua/archive/Tipuss/2012_1/Kuhar.pdf (11.12.13.). – Назва з екрану.

65. Педагогічні аспекти відкритого дистанційного навчання / [Андрєєв О.О. та ін.]; за ред. Андрєєва О.О., Кухаренка В.М. – Харків.: ХНАДУ, 2013. – 212 с.

66. Старт проекту «Prometheus» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://prometheus.org.ua/prometheus-start/>

67. Технологія розробки дистанційного курсу / [Биков В.Ю. та ін.]; за ред. Бикова В.Ю. та Кухаренка В.М. – Київ, Міленіум 2008. 324 с.

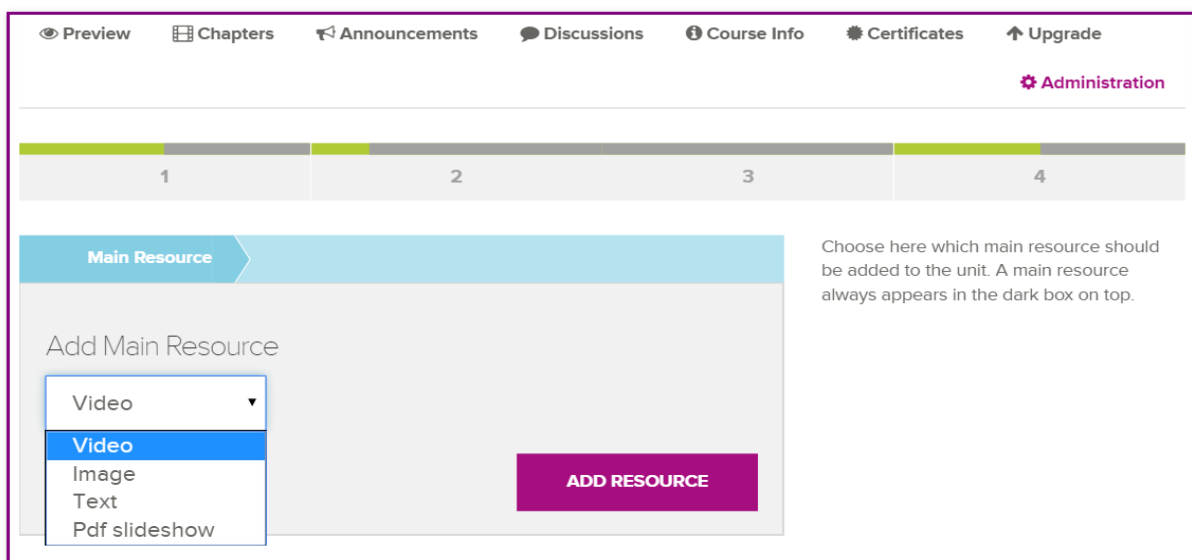
68. Університет онлайн [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://online.knu.ua/>.

ДОДАТКИ

Інструкція завантаження матеріалів у курс

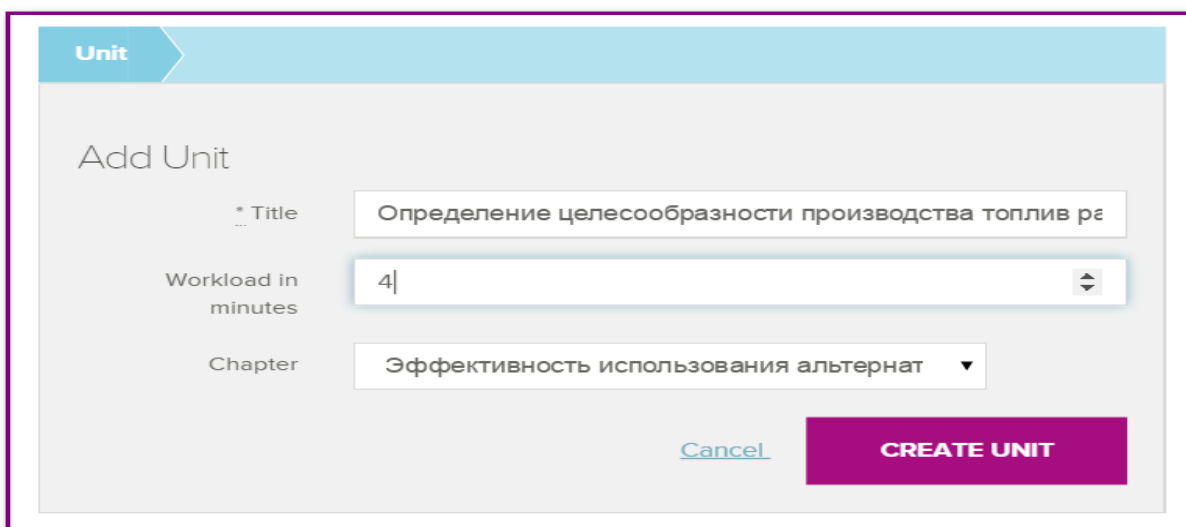
Завантаження відеолекції в курс

1. Оберіть тип основного ресурсу в лівій частині вікна.
2. Натисніть кнопку «Add resource» («Додати ресурс»).

3. Сформуйте розділ курсу, заповнивши відповідні поля, зокрема назву, кількість хвилин, необхідних для перегляду відео та розділ, до якого додається відео.

4. Знову натисніть кнопку «Add resource» («Додати ресурс»).

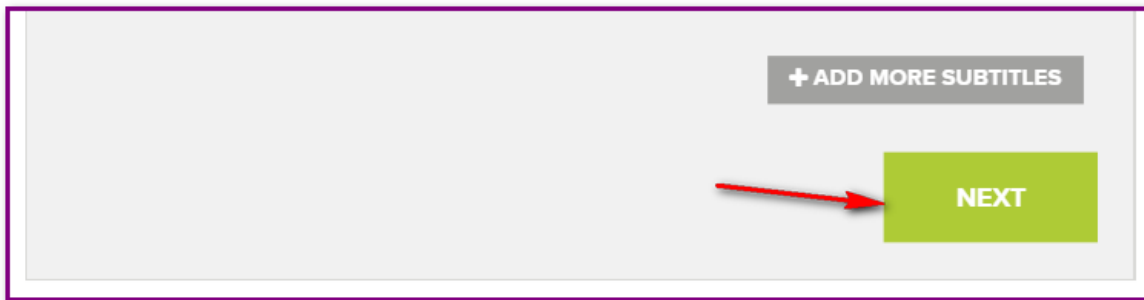

5. Виконайте дії згідно алгоритму завантаження відеофрагменту в масовому відкритому дистанційному курсі

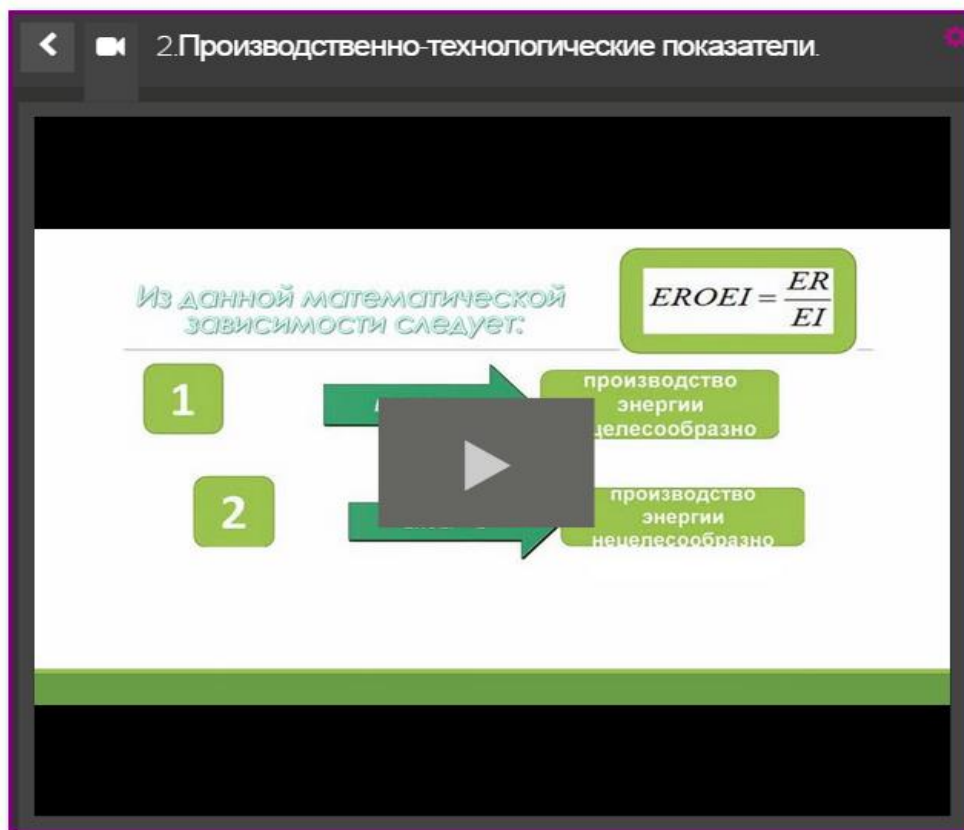
The screenshot shows the Iversity course management interface. At the top, there is a navigation bar with the Iversity logo, links for Courses, About, Partner, My Referrals (June Challenge!), Dashboard, and Hi Valeriy. Below this is the course title 'Test Agrarian University' with a 'DRAFT' status. A menu bar contains options: Preview, Chapters, Announcements, Discussions, Course Info, Certificates, Upgrade, and Administration. A progress bar shows four steps, with the first step highlighted. The main content area is titled 'Main Resource' and contains the 'Add Video' form. The form is for a unit titled 'Стоимость энергии топлива'. The form fields are: Title (Стоимость энергии топлива), Notes (empty text area), Source type (radio buttons for 'Upload a file' and 'Upload from URL'), a file selection block showing 'CH-3 - Unit-4.avi' with 'SELECT' and 'REMOVE' buttons, and a Custom still field with a 'SELECT' button. Red boxes highlight the Title field, the Notes field, the file selection block, and the Custom still field. Yellow callout boxes with red arrows point to these elements, containing the following text: 'Назва структурного підрозділу відеофрагменту' (Name of the video fragment structural sub-section), 'Панель додавання опису відеофрагменту' (Video fragment description panel), 'Блок завантаження відеофрагменту' (Video fragment upload block), and 'Блок врахування формату відео' (Video format consideration block).

6. Після завантаження відеоматеріалів натискаємо кнопку «Add video» («Додати відео»)

7. Завершується завантаження відеоматеріалів в курс натисненням кнопки «Next» («Далі»)

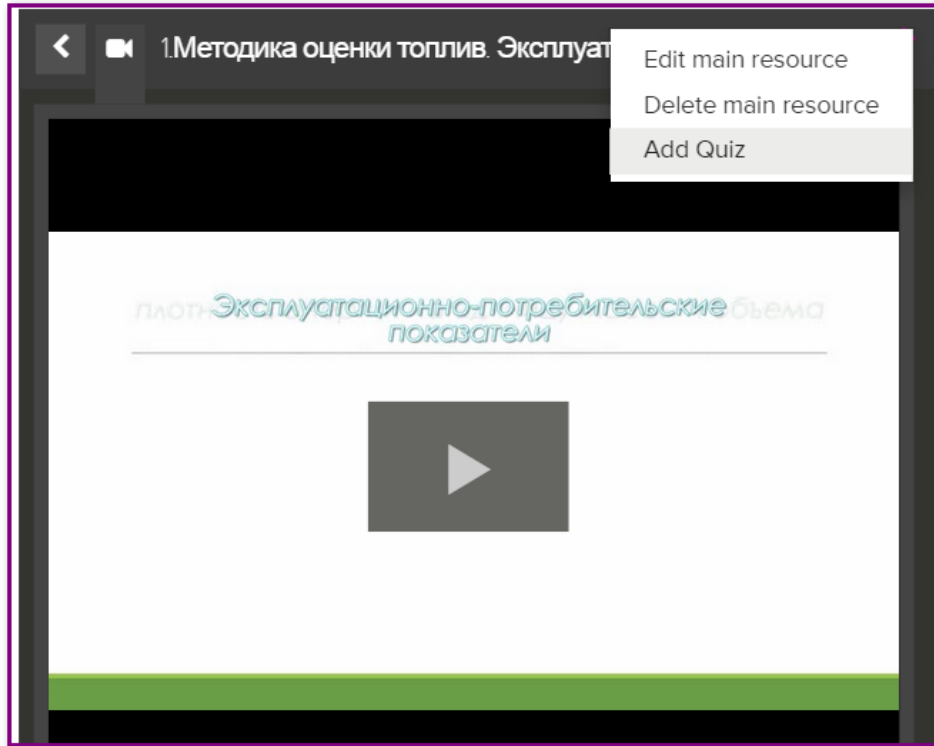

8. Після завантаження відеолекції в курс, можна побачити загальний вигляд навчальної відеочастини у масовому відкритому дистанційному курсі

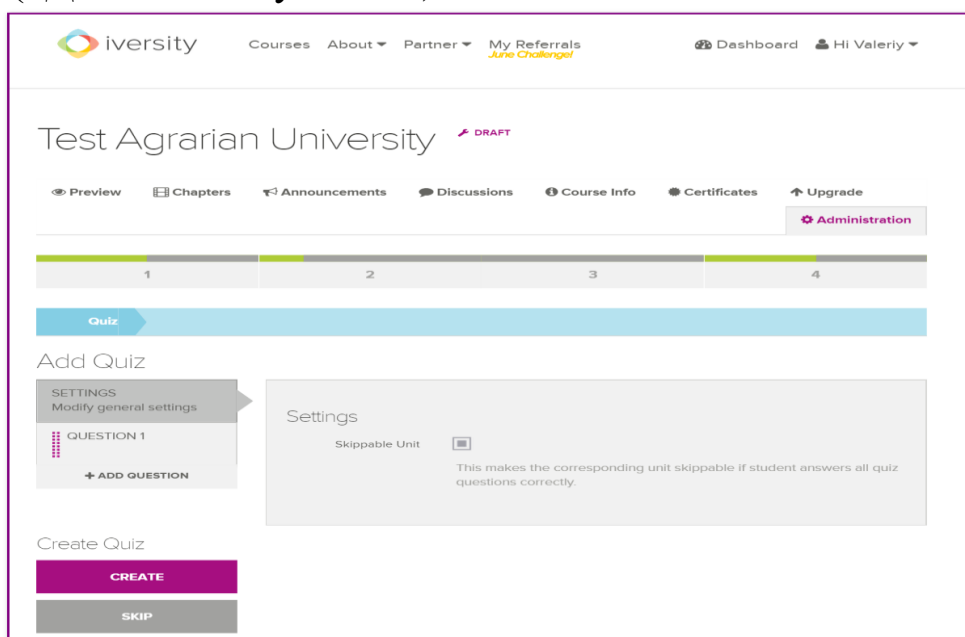

Оформлення вікторини

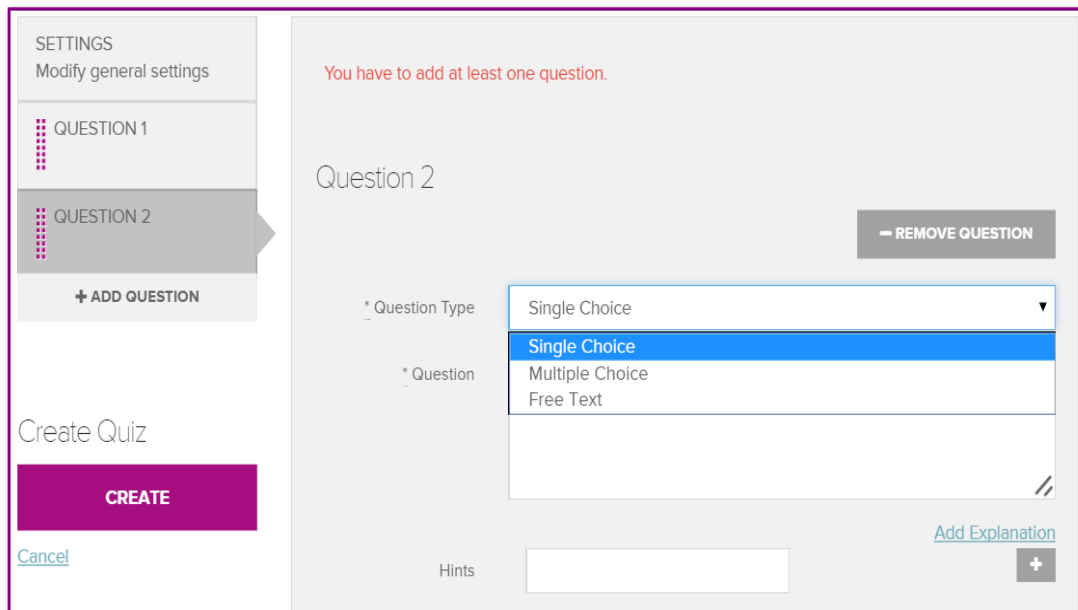
1. Оберіть навчальне відео, до якого будете створювати вікторину.
2. В правому верхньому меню оберіть «Add quiz» («Додати опитування»)

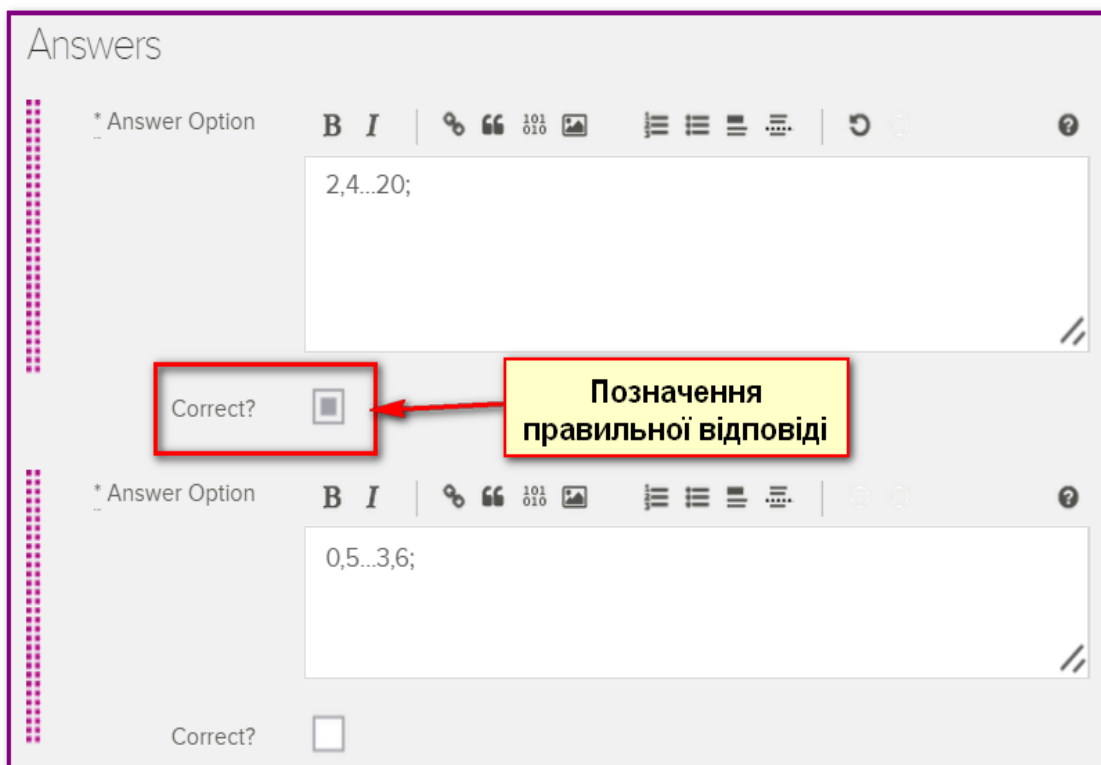
3. У блоці завантаження питань натискаємо кнопку «Add quiz» («Додати опитування»).

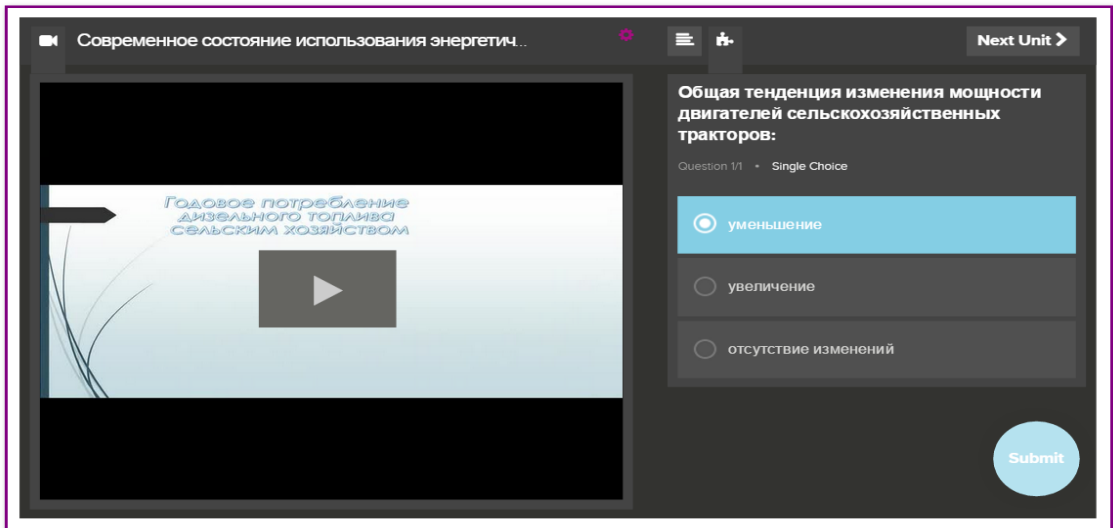
4. Оберіть тип питання із запропонованого меню типів питань.

5. Позначте правильну відповідь на запитання вікторини.

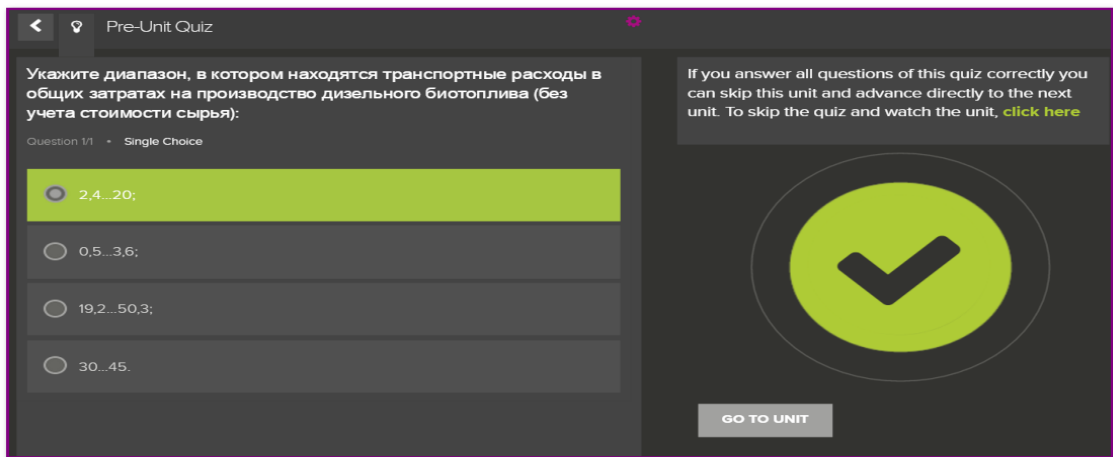

6. Після завантаження питання вікторини, можна побачити загальний вигляд запитань до відеофрагменту.

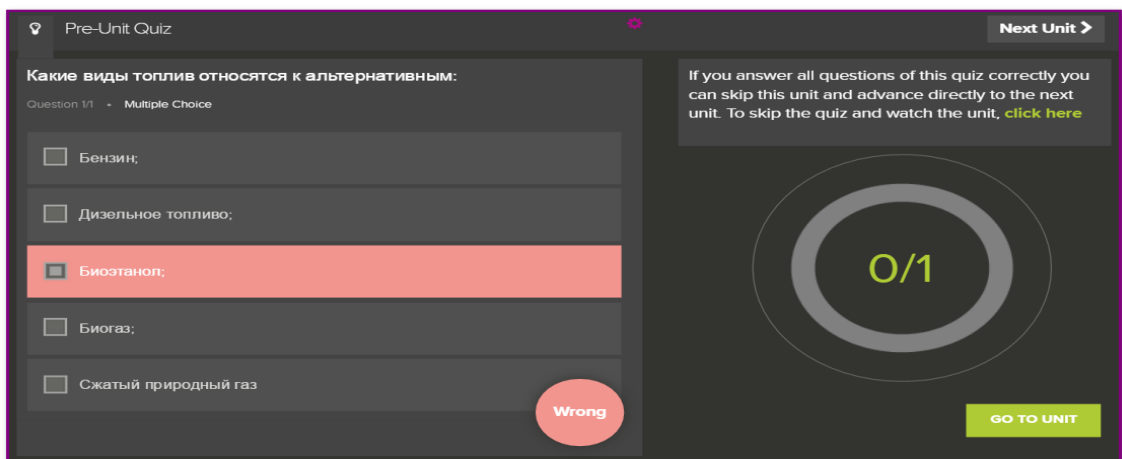

7.

Позначення системою правильної відповіді у вікторині

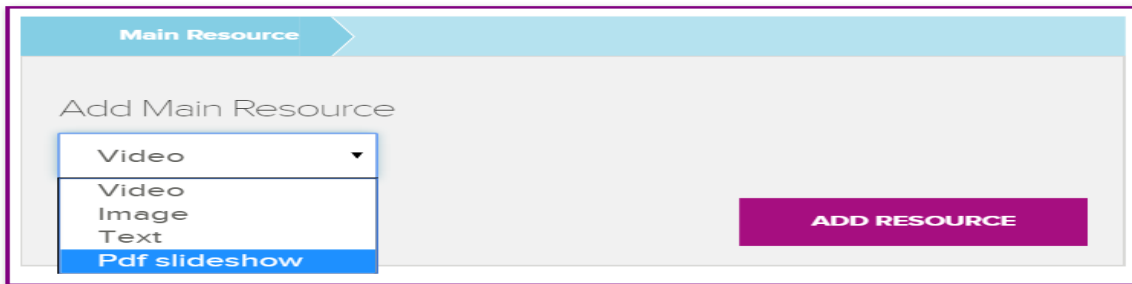

8. Позначення системою неправильної відповіді у вікторині

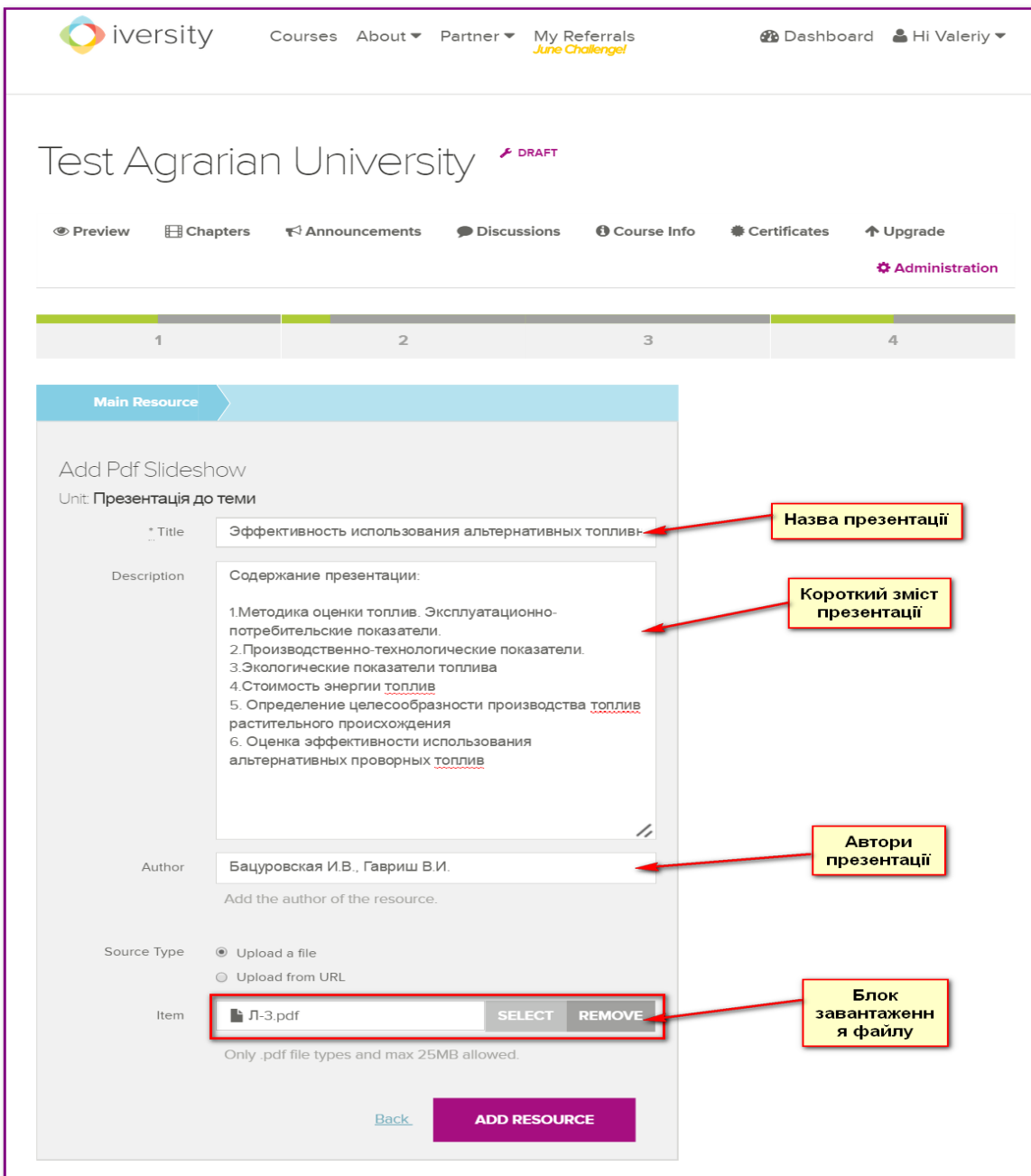

Оформлення мультимедійної презентації

1. Обираємо тип основного ресурсу Pdf Slideshow.

2. Завантажите презентації в масовий відкритий дистанційний курс згідно алгоритму.

3. Загальний вигляд мультимедійної презентації. Після завантаження в курс.

The screenshot displays the Iversity course management interface. At the top, the Iversity logo is on the left, and navigation links for 'Courses', 'About', 'Partner', and 'My Referrals June Challenge!' are in the center. On the right, there are links for 'Dashboard' and 'Hi Valeriy'. Below this, the course title 'Test Agrarian University' is shown with a 'DRAFT' status. A navigation bar includes 'Preview', 'Chapters', 'Announcements', 'Discussions', 'Course Info', 'Certificates', and 'Upgrade'. An 'Administration' link is located on the right side of this bar. A progress bar below the navigation bar shows four chapters, with the third chapter selected. Below the progress bar are several icons for navigation and editing. The main content area shows a preview of a presentation slide. The slide title is 'Эффективность использования альтернативных т...' and it features an image of a checklist and a fuel nozzle. The slide content is in Russian: 'Методика оценки топлив. Эксплуатационно-потребительские показатели.' To the right of the slide is a summary of the presentation content in Russian. At the bottom of the slide viewer, there are navigation arrows and a page indicator 'Page: 1 of 47'.

iversity Courses About Partner My Referrals June Challenge! Dashboard Hi Valeriy

Test Agrarian University DRAFT

Preview Chapters Announcements Discussions Course Info Certificates Upgrade Administration

1 2 3 4

Эффективность использования альтернативных т... Next Unit

ViewerJS

Методика оценки топлив.
Эксплуатационно-потребительские показатели.

Содержание презентации: 1.Методика оценки топлив. Эксплуатационно-потребительские показатели. 2.Производственно-технологические показатели. 3.Экологические показатели топлива. 4.Стоимость энергии топлив. 5. Определение целесообразности производства топлив растительного происхождения. 6. Оценка эффективности использования альтернативных проворных топлив.

Page: 1 of 47

Оформлення оголошення

1. Оберіть опцію «Announcement» («Оголошення»).
2. Вкажіть тему та зміст оголошення.

Preview Chapters Announcements Discussions Course Info Certificates Upgrade Administration

New Announcement

* Title
Начало работы дистанционного курса.

* Content
Внимание! Курс начинает работу с первого сентября 2015 года. Желающие пройти обучение в курсе могут начать регистрацию с 20 августа 2015 года.

Only text in markdown formatting allowed, all HTML tags will be removed.

Preview
Начало работы дистанционного курса.
Внимание! Курс начинает работу с первого сентября 2015 года. Желающие пройти обучение в курсе могут начать регистрацию с 20 августа 2015 года.

Тема оголошення

Зміст оголошення

2. Створене оголошення в курсі має наступний вигляд у масовому відкритому дистанційному курсі.

Test Agrarian University DRAFT

Preview Chapters Announcements Discussions Course Info Certificates Upgrade Administration

15 Jun 14:26 Valeriy Havrysh

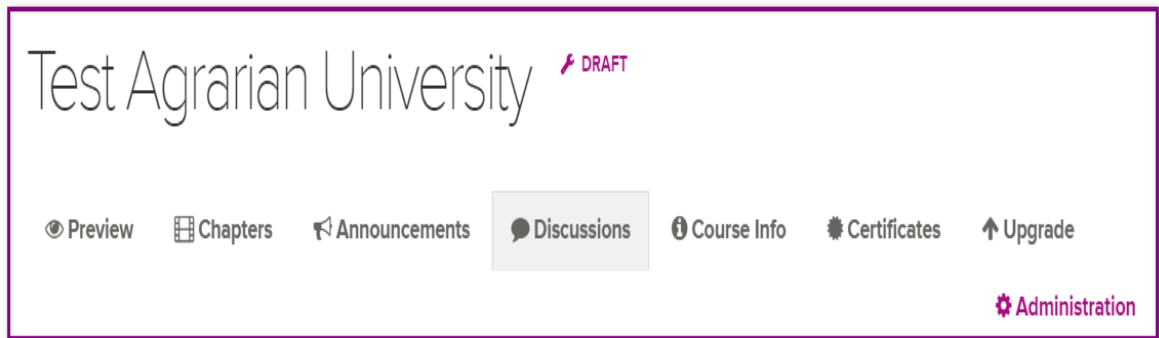
Начало работы дистанционного курса

Внимание! Курс начинает работу с первого сентября 2015 года. Желающие пройти обучение в курсе могут начать регистрацию с 20 августа 2015 года.

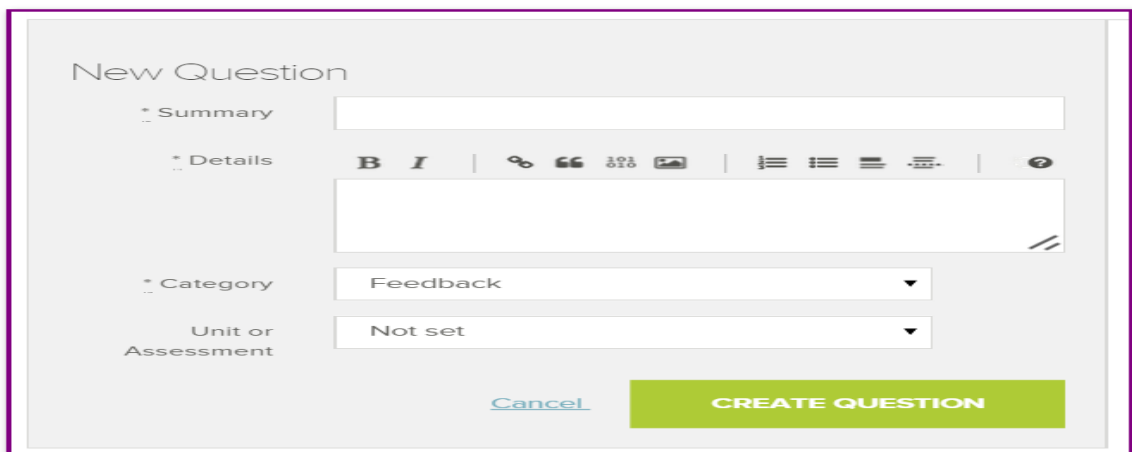
NEW ANNOUNCEMENT

Створення обговорення

1. Виберіть блок "Обговорення" на панелі інструментів масового відкритого дистанційного курсу

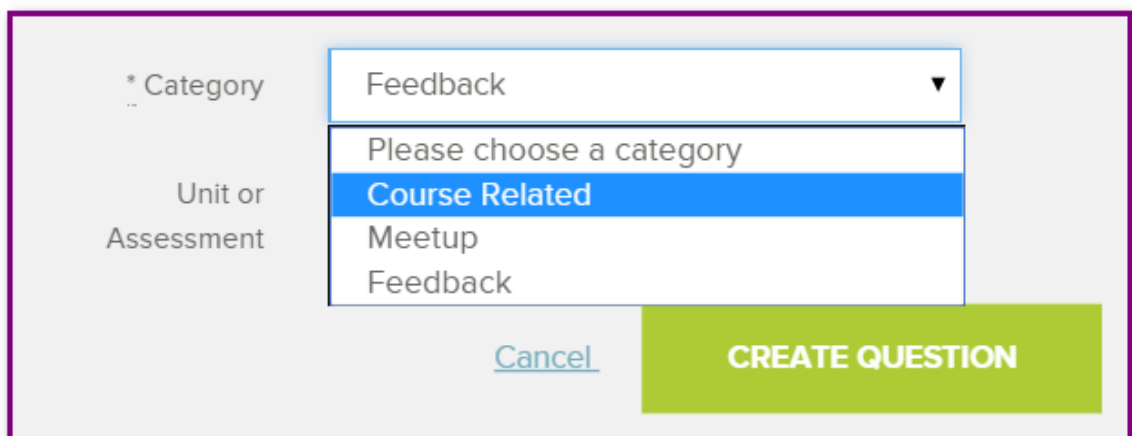

2. Створіть питання для обговорення

The screenshot shows the 'New Question' form. It has a title 'New Question' at the top. Below the title are three sections: 'Summary' with a text input field, 'Details' with a rich text editor containing bold, italic, link, quote, list, and image icons, and 'Category' with a dropdown menu showing 'Feedback'. Below the category dropdown is a 'Unit or Assessment' dropdown menu showing 'Not set'. At the bottom of the form are two buttons: a blue 'Cancel' button and a green 'CREATE QUESTION' button.

3. Оберіть категорію, до якої буде додано обговорення та створіть обговорення.

The screenshot shows a close-up of the 'Category' dropdown menu. The dropdown is open, showing a list of options: 'Feedback', 'Please choose a category', 'Course Related', 'Meetup', and 'Feedback'. The 'Course Related' option is highlighted with a blue background. Below the dropdown are the same 'Cancel' and 'CREATE QUESTION' buttons as in the previous screenshot.

Навчальне видання

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

**Впровадження масових відкритих дистанційних курсів в
освітньо-наукову підготовку магістрів**

Укладачі:

Гавриш Валерій Іванович,
Бацуровська Ілона Вікторівна,
Андрющенко Яна Едуардівна

Формат 60x84 1/16. Ум. друк. арк. 3,8.

Тираж 300 прим.

Видання та друк: ФОП Гринь Д.С.

73033, м. Херсон, а/с 15

e-mail:dimg@meta.ua

Свід. ДК 4094 від 17.06.2011